

Jaarstukken Interprovinciaal Overleg

2025

Interprovinciaal overleg

Gezamenlijke provincies

www.ipo.nl | www.bij12.nl

Inhoudsopgave

Bestuursverslag	2
1. Bestuur- en Verenigingszaken	6
1.1 Bestuur- en Verenigingszaken.....	6
2. Beleidsvoorbereiding.....	9
2.1. Ruimte en Leefomgeving	9
2.2. Bereikbaarheid en Infrastructuur	14
2.3. Landelijk Gebied	17
2.4. Klimaat en Energie	21
2.5. Regionale economie en Cultuur	24
2.6. Financiën en Openbaar Bestuur	27
2.7. Digitalisering	29
2.8. Werkgeverszaken	33
3. Ondersteuning provinciale uitvoering door BIJ12.....	35
3.1. Expertiseteam Stikstof & Natura 2000.....	35
3.2. Natuurinformatie en Natuurbeheer	38
3.3. Faunazaken.....	42
3.4. AdviesCommissie Schade Grondwater (ACSG).....	44
3.5. Drugsafvaldumpingen.....	45
3.6. Gemeenschappelijke Beheer Organisatie (GBO-provincies).....	46
4. Overige ramingen en uitkeringen.....	49
4.1. Overige ramingen.....	51
4.2. Overige uitkeringen.....	51
Paragraaf Bedrijfsvoering.....	53
II. Jaarrekening 2025	59
1. Balans per 31 december 2025	60
2. Staat van baten en lasten 2025	61
3. Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	62
4. Toelichting op de balans.....	67
5. Toelichting op de staat van baten en lasten	70
6. Verantwoording Wet Normering Topinkomens (WNT)	71
III. Overige gegevens.....	73
Bijlagen	77
Afkortingen.....	77

Bestuursverslag

Voor u ligt het Jaarverslag 2025 van de IPO-vereniging. In dit document verantwoorden wij de doelen die we ons als gezamenlijke provincies hebben gesteld, de activiteiten die we daarvoor hebben verricht en de middelen die daarbij zijn ingezet.

In 2025 hebben wij voor het eerst één begroting opgesteld voor de onderdelen IPO Bureau en BIJ12. Dit jaarverslag sluit daarop aan en geeft daarmee weer wat we als vereniging voor provincies in 2025 betekenden.

2025 in vogelvlucht

De wereld om ons heen was volop in beweging. Ontwikkelingen volgden elkaar in hoog tempo op, zowel internationaal als nationaal. Voor de IPO-vereniging betekende dit opereren in een context van onzekerheid, waarbij flexibiliteit en het vermogen om koersvast te blijven onlosmakelijk met elkaar waren verbonden.

Die onzekerheid werd in 2025 versterkt door politieke ontwikkelingen in Den Haag. De val van het kabinet-Schoof op 3 juni 2025 leidde tot een demissionaire periode met directe gevolgen voor de voortgang van dossiers die van groot belang zijn voor provincies. De twaalf provincies hebben zich in deze periode nadrukkelijk uitgesproken voor voortgang en besluitvorming, om bestuurlijke verlamming te voorkomen.

Voor provincies bracht de demissionaire status van het kabinet extra onzekerheid met zich mee. Lopende en geplande trajecten op het gebied van stikstof, woningbouw en de energietransitie stonden onder druk. Tegelijkertijd bleef duidelijkheid over de financiële verhoudingen uit, terwijl de druk op de provinciale middelen voor de periode 2026-2029 onverkort van kracht bleef. Dit vergrootte de spanning tussen ambities, beschikbare middelen en uitvoeringskracht.

Tegen deze achtergrond hebben provinciebestuurders benadrukt dat essentiële dossiers, zoals de woningbouwopgave, netcongestie en de aanpak van stikstofproblematiek, niet kunnen worden stilgezet. Ook in 2025 heeft het IPO zich daarom ingezet om het provinciale perspectief actief onder de aandacht te brengen en het belang van voortgang en bestuurlijke continuïteit te benadrukken, juist in een periode van politieke onzekerheid.

Naast deze beleidsmatige inzet is in 2025 ook via BIJ12 de gezamenlijke uitvoerings- en kennisbasis van provincies versterkt. BIJ12 ondersteunde provincies bij diverse taken, onder meer op het gebied van stikstof, natuurmonitoring, -informatie en faunaschade en via het beheer van landelijke voorzieningen zoals AERIUS en de NDFF.

Tegelijkertijd was 2025 een jaar waarin nadrukkelijk gestart is te investeren in de kwaliteiten en slagkracht van de eigen organisatie, waarbij specifiek is ingezet op het versterken van de basis van de bedrijfsvoering. Dit is geen doel op zich, maar een noodzakelijke randvoorwaarde om als vereniging effectief te kunnen blijven functioneren en de provincies goed te (kunnen blijven) ondersteunen.

Blik vooruit

In 2026 blijft de politieke en financiële context waarin provincies opereren onzeker. Desondanks blijft de IPO-vereniging zich onverminderd inspannen voor de realisatie van de provinciale opgaven en het borgen van continuïteit in de uitvoeringstaken en het versterken van de gezamenlijke informatie- en kennispositie van de provincies.

Rekeningresultaat 2025

Het rekeningresultaat 2025 komt uit op € 2,3 miljoen (voordelig). Dit bedrag is ook gelijk aan het verschil tussen de Begroting 2025 na wijziging en de realisatie in de Rekening 2025. In de tabel hierna zijn de verschillen op totaalniveau weergegeven.

		Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
1. Bestuur- en Verenigingszaken	Lasten	1.639.548	4.878.906	5.807.551	4.703.319	1.104.232
	Baten	0	0	0	0	0
	Saldo	1.639.548	4.878.906	5.807.551	4.703.319	1.104.232
2. Beleidsvoorbereiding	Lasten	21.697.544	24.209.188	26.033.329	23.810.471	2.222.858
	Baten	2.262.159	520.000	645.000	1.326.604	681.604
	Saldo	19.435.386	23.689.188	25.388.329	22.483.867	2.904.462
3. Ondersteuning provinciale uitvoering door BIJ12	Lasten	140.035.883	103.386.975	174.019.807	162.572.401	11.447.406
	Baten	9.065.945	3.229.000	15.749.000	4.680.323	-11.068.677
	Saldo	130.969.938	100.157.975	158.270.807	157.892.079	378.728
4. Overige ramingen en uitkeringen	Lasten	6.777.506	1.417.441	3.656.823	3.650.000	6.823
	Baten	160.294.294	130.143.510	193.123.510	191.043.503	-2.080.007
	Saldo	-153.516.788	-128.726.069	-189.466.687	-187.393.503	-2.073.184
Totaal	Lasten	170.150.482	133.892.510	209.517.510	194.736.192	14.781.318
	Baten	171.622.398	133.892.510	209.517.510	197.050.429	-12.467.080
	Saldo	-1.471.916	0	0	-2.314.238	2.314.238

Toelichting rekeningresultaat op hoofdlijnen

Het rekeningresultaat wordt deels verklaard door lagere lasten binnen de personele lasten. Een aantal vacatures gedurende het jaar is niet ingevuld of de vacatureruimte is deels bewust niet ingezet in verband met hogere programmalasten door inhuur binnen eenzelfde onderdeel (GBO). Het verschil dat hierdoor ontstaat, werkt door in alle programma's. Daarnaast zitten er ook verschillen binnen de besteding van de programmamiddelen:

- Binnen programma 1. Bestuur- en Verenigingszaken gaat het om lagere uitgaven voor evenementen en door fasering van de bestedingen voor de organisatieontwikkeling.
- Binnen programma 2. Beleidsvoorbereiding doen de grootste verschillen zich voor binnen Landelijk gebied, Financiën en Openbaar bestuur en Digitalisering.
- Binnen programma 3. Ondersteuning provinciale uitvoering door BIJ12 wordt het resultaat met name verklaard door Natuurinformatie en Natuurbeheer, Adviescommissie Schade Grondwater (ACSG) en Gemeenschappelijke Beheerorganisatie (GBO).

Deze verschillen worden inhoudelijk toegelicht bij de blokjes van de afzonderlijke programma's. Binnen programma 4. Overige ramingen en uitkeringen zijn er minder baten dan geraamd. Het laten vrijvallen van een balanspost en foutief in de begroting geraamde baten zijn hiervan de grootste oorzaken.

Leeswijzer

Sinds 2025 kent de begroting van het IPO een nieuwe opzet i.v.m. de doorontwikkeling van de P&C-cyclus en de organisatieontwikkeling. Waar voorheen sprake was van aparte P&C-documenten voor IPO bureau en BIJ12 is vanaf 2025 sprake van één begroting voor de gehele vereniging. Het jaarverslag sluit hierop aan en bestaat -in aansluiting op de begroting- uit vier delen, te weten:

1. Bestuurs- en Verenigingszaken
2. Beleidsvoorbereiding
3. Ondersteuning provinciale uitvoering door BIJ12
4. Overige ramingen en uitkeringen.

Ieder deel bestaat uit één of meer programma's waarbij we (met uitzondering van deel 4) per programma ingaan op de volgende W-vragen:

- Wat zijn onze doelen (daarbij sluiten we zoveel mogelijk aan op het Bestuursprogramma 2023-2027).
- Wat hebben we daarvoor in 2025 gedaan. Hierbij is het resultaat met behulp van een kleurindicator aangegeven. Als sprake is van een gele of rode indicator dan is sprake van een afwijking van de beoogde prestatie en is dit voorzien van een korte toelichting.
- Wat waren de risico's (voor zover specifiek van toepassing op het programma).
- Wat heeft het gekost (waarbij de voornaamste verschillen binnen de programmalasten en -baten tussen de begroting na wijziging en realisatie zijn toegelicht). De voornaamste verschillen binnen de personeels- en overige apparaatslasten zijn binnen de Paragraaf Bedrijfsvoering toegelicht.

Hierbij maken we gebruik van een tabel waarbij we onderscheid maken in lasten, baten en het saldo over de volgende jaarschijven:

- Rekening 2024
- Begroting 2025
- Begroting 2025 na wijzigingen
- Rekening 2025
- Verschil

Daarnaast hebben we een aparte paragraaf opgenomen over onze bedrijfsvoering. Als bijlagen zijn diverse detailoverzichten opgenomen.

Toerekening lasten en baten

In ons jaarverslag rekenen we de lasten en baten integraal toe aan de programma's.

- De programmalasten en -baten (zoals onderzoeken, bijdragen aan derden en subsidies) worden 1 op 1 toegerekend aan de betreffende inhoudelijke opgave binnen de programma's.
- De apparaatslasten (personeelslasten, facilitaire lasten, ICT-lasten etc.) worden toegerekend naar rato van de aan inhoudelijke opgaven toerekenbare formatie.

1. Bestuur- en Verenigingszaken

1.1 Bestuur- en Verenigingszaken

Wat zijn onze doelen (volgens Bestuursprogramma 2023-2027)

De toenemende complexiteit van de maatschappelijke opgaven vragen om een nieuwe manier van denken en organiseren. De samenleving en medeoverheden hebben hoge verwachtingen van de rol van provincies als middenbestuur en een IPO-vereniging die vanuit een integrale blik slagvaardig voorziet in wat er nodig is op het vlak van belangenbehartiging, beleidsvoorbereiding, kennis én uitvoering.

Voor het IPO staat de Statenperiode 2023 - 2027 daarom in het teken van slagvaardigheid, ofwel 'in staat en bereid zijn om gezamenlijk en tijdig te handelen als dat nodig of gewenst is'.

Dat doen we door:

- De Provinciale Staten en de Algemene Vergadering te betrekken bij onze verenigingsactiviteiten.
- De banden in het interprovinciale- en externe netwerk aan te halen en te benutten.
- Het beter benutten van de samenhang tussen de Europese speerpunten van de gezamenlijke provincies en de (meer nationaal gerichte) speerpunten.

Wat hebben we daarvoor in 2025 gedaan

- Investeren in de samenwerking met het nieuwe kabinet, met als speerpunten de integrale aanpak van maatschappelijke vraagstukken en overkoepelende bestuurlijke en financiële verhoudingen. Dit vindt plaats onder leiding van de IPO-voorzitter.
- We werken samen met de koepels en het Ministerie van BZK aan het realiseren van een bestuursakkoord. Voortzetten van de evaluatie van de nieuwe werkwijze en inrichting van onze bestuurlijke adviescommissies in 2025.
- De samenwerking tussen AV, het IPO-bestuur, de Provinciale Staten en de organisatie van de IPO-vereniging te verbeteren.
- Regelmatig (fysiek en digitaal) bijeenkomsten organiseren voor en met het netwerk van de vereniging zoals themabijeenkomsten, webinars, netwerk- en inspiratiesessies, werkbezoeken en het IPO Jaarcongres in Brussel.
- Implementatie en versterking van de samenwerking rond kennisontwikkeling op provinciaal en interprovinciaal niveau. Uitbouw van het gezamenlijke kennisnetwerk met de landelijke adviesorganen.
- Vormgeving van de verenigingsbrede communicatie- en Public Affairs.
- Samenwerking tussen het HNP, IPO-bureau en BIJ12 intensiveren. Dat geldt zowel voor de inhoud, als voor onze werkwijzen. Elke Statenperiode zijn er 4 IPO Jaarcongressen. In deze Statenperiode was het IPO Jaarcongres in Brussel.
- Analyseren van het werkplan van de nieuwe Europese Commissie langs de lijnen van de speerpunten van het HNP en IPO. Continuering van de samenwerking met Europa Decentraal. Dat is het informatiepunt voor alle vragen met betrekking tot Europese regelgeving en staatssteun.

- Voor de zomer van 2025 hebben de provincies onderling een tussenstap gezet naar een nieuw verdeelmodel Provinciefonds.

Wat waren de risico's

Niet specifiek voor dit programma.

Wat heeft het gekost

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
1.1. Bestuurs- en Verenigingszaken					
Lasten					
Programmalasten	550.373	738.613	1.488.613	735.375	753.239
Directe personeelslasten	698.811	2.982.227	3.061.361	2.685.301	376.060
Overige apparaatslasten	390.364	1.158.065	1.257.576	1.282.643	-25.067
Totaal lasten	1.639.548	4.878.906	5.807.551	4.703.319	1.104.232
Baten					
Subsidies	0	0	0	0	0
Overig	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0
Saldo	1.639.548	4.878.906	5.807.551	4.703.319	1.104.232

Evenementen € 136.000

In 2025 zijn een aantal evenementen bekostigd uit de programmamiddelen, zijn de kosten van het Jaarcongres gedeeld met het Huis van de Nederlandse Provincies en hebben meerdere activiteiten online plaatsgevonden.

Organisatieontwikkeling € 588.000

Het geraamde budget voor de organisatieontwikkeling is nog niet ten volle besteed omdat eerst een koers voor de vereniging, de noodzakelijke aanpassingen en verbeterlagen moet worden vastgesteld. Dit heeft onder andere geleid tot het vaststellen van de 5 bestuursopdrachten. Aangezien het een meerjarige opdracht betreft wordt het resterende bedrag overgeheveld naar het volgende jaar. Het streven is de bestuursopdracht(en) voor de Statenverkiezingen 2027 te realiseren.

2. Beleidsvoorbereiding

2.1. Ruimte en Leefomgeving

Wat zijn onze doelen (conform Bestuursprogramma 2023-2027)

1. De ruimtelijke voorstellen worden opgenomen in de Nota Ruimte en provinciaal omgevingsbeleid (visie en verordening). Departementen voelen en tonen zich partner in de realisatie. Ambities en middelen zijn in balans, dankzij een goede gezamenlijke programmering, afgestemd tussen Rijk en provincies.
2. Provincies kunnen hun bestuurlijke woningbouwafspraken realiseren, omdat heldere randvoorwaarden zijn ingevuld, waarbij ruimte is voor regionaal maatwerk. Er is bovendien wetgeving waarmee provincies sturing geven aan het realiseren van de woonopgave (inclusief 2/3^e (in het sociale en betaalbare segment). Daarbij zijn de woningbouwplannen toekomstbestendig.
3. De structurerende keuzes uit Water en Bodem sturend worden geïmplementeerd en waar nodig juridisch geborgd in Provinciale Programma's Landelijk Gebied (PPLG), gebiedsprocessen en provinciaal omgevingsbeleid. Provincies zijn in staat hun rol te pakken (toezicht op waterschappen, regulering grondgebruik, ruimtelijke maatregelen, vergunningverlening) om bij te dragen aan het behalen van de doelen van de Kaderrichtlijn Water in 2027. Daarbij geldt 'meten is weten': hoe gericht we weten waar vervuiling vandaan komt, hoe sneller we de waterkwaliteit kunnen verbeteren.
4. Provincies zijn in staat gezonde leefomgeving (als wettelijke taak onder de omgevingswet) te verankeren in het beleid, waarbij de verschuiving in het Rijksbeleid; 'gezondheid als sturend principe', wordt meegewogen.
5. Provincies zijn in staat nadrukkelijk invulling te geven aan een samenhangend leefomgevingsbeleid. Inspanning is nodig om te borgen dat de juiste randvoorwaarden zijn ingevuld om een gezonde, duurzame en veilige leefomgeving te kunnen bewerkstellingen binnen de provinciale bevoegdheden.
6. Een goed functionerend VTH-stelsel is voor provincies van belang en daarom werken de provincies aan robuuste en toekomstbestendige omgevingsdiensten binnen een versterkt stelsel als geheel. Voor dit proces is een langjarige inspanning nodig door alle VTH-partners, waarbij de provincies hun eigen rol (her)formuleren als aanvulling op de stelselverantwoordelijkheid van het Rijk.

Wat hebben we daarvoor in 2025 gedaan

Ruimte

- Voorbereidingen treffen om wederkerige bestuurlijke afspraken te maken op basis van ruimtelijke voorstellen tussen het kabinet en de Colleges van Gedeputeerde Staten.
- We zetten in op stapsgewijs proces om te komen van ruimtelijk voorstel, via ruimtelijk arrangement naar Nota Ruimte. Daarbij houden provincies regie op het proces, zorgen ervoor dat de inhoud van de ruimtelijke voorstellen goed verbonden zijn met Nota Ruimte. Daarbij streven we naar een volwaardige inzet en betrokkenheid van het Rijk.
- Daarnaast moet het Rijk zijn ruimtelijke keuzes integraal maken: eerst intern afgestemd tussen departementen, dan samen met de provincies uitgewerkt. Zo wordt voorkomen dat rijkskeuzes worden afgewenteld op provincies, en kunnen provincies hun eigen ruimtelijke afwegingen maken met voldoende bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak.
- Op de langere termijn staat het ontwikkelen van instrumenten centraal om de uitvoeringskracht van de ruimtelijke voorstellen te versterken.

Toelichting: het betreft hier een langetermijnopgave. Het ontwikkelen van instrumenten om de uitvoeringskracht van de ruimtelijke voorstellen te versterken is later aan de orde bij een uitvoeringsagenda van de Nota Ruimte. Op dit moment zitten we nog in de fase van de Ontwerp Nota Ruimte.

Wonen

- Lobby voeren op de wet versterking regie volkshuisvesting ten aanzien van de instrumenten van provincies en welke rol provincies hebben inzake aandachtsgroepen.
- Ook in 2025 een landelijk convenant over toekomstbestendig bouwen tot stand brengen. In 2025 maken we hierover bestuurlijke afspraken, eventueel in de vorm van een landelijk convenant of akkoord met het kabinet, marktpartijen en woningbouwcorporaties.

Toelichting: Dit is onderdeel (geworden) van afspraak 12 vanuit de Woontop 2024. Inzet IPO (en VNG) is dat het Rijk het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) moderniseert. Er is echter op de Woontop 2025 door partijen geconstateerd dat er nog te weinig actie ondernomen is door het Rijk. Afsproken is om het bestuurlijke gesprek in 2026 over modernisering Bbl te continueren/intensiveren.

- Voortdurende agendering van invulling condities en randvoorwaarden realisatie woondeals in Bestuurlijk Overleg (BO) Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) en waar nodig BO Woningbouwcoalitie. Het streven is om de aspecten die nieuwbouw, transformatie en herstructurering van de bestaande voorraad belemmeren in de komende bestuursperiode opgelost te krijgen.
- Belangenbehartiging om de juiste financiële condities te creëren tav onrendabele publieke toppen in woningbouw, bereikbaarheid etc. Bij het Rijk inzetten op tijdelijke continuering van de huidige Woningbouwimpuls (WBI), Startbouwimpuls (SBI) en Specifieke Uitkeringen (SPUKS) zonder al te veel administratieve lasten.

Water

- IIPPO werkt samen met het Rijk en andere koepelorganisaties aan een gedeeld verhaal en een concrete aanpak. Daarbij zet IPO in op het juridisch verankeren van de juiste structurerende rijkskeuzes in het Besluit kwaliteit leefomgeving (BKL) en Besluit bouwwerken leefomgeving (BBL).

Toelichting: In het Aanjaagteam Water Bodem Sturend (WBS) werken IenW i.s.m. IPO, UvW, VNG en staf Deltacommissaris, samen aan een gedragen verhaal, een roadmap en juridische borging. Deels is dit zichtbaar in de Ontwerp Nota Ruimte, het programma Bodem Ondergrond en Grondwater (BOG) en de Notitie Reikwijdte en Detailniveau-Nationaal Water Programma. In de loop van 2025 is o.l.v. een nieuwe AAC-portefeuillehouder WBS de IPO-expertgroep WBS gestart om tot een gedragen en versterkte IPO-inbreng te komen.

- IPO pleegt daarnaast inzet op het rijksbeleid ten aanzien van water en bodem sturend, zodat provincies de juiste uitvoeringscondities krijgen. Hiervoor is meer inzicht in de financiële en personele consequenties van WBS nodig. Aan de hand van de evaluatie 2024 Kader Richtlijn Water (KRW)-doelbereik het strategische gesprek voeren in de BAC RenL over de provinciale sturing op doelbereik KRW. Inzet vanuit het IPO in het Impulsprogramma is gericht op het borgen van de juiste randvoorwaarden, bij het Rijk en andere stakeholders, die nodig zijn om invulling te geven aan de provinciale bevoegdheden.

- Voor drinkwater is de inzet dat het Rijk via doelvoorschriften in de Omgevingswet en het Bbl mogelijkheden creëert voor drinkwaterbesparing, met een gelijk speelveld en ruimte voor maatwerk.
- Het Rijk moet samen met de provincies en andere partners verduidelijken hoe ver de zorgplicht voor drinkwater reikt.
- Het Rijk moet drinkwaterbedrijven de mogelijkheden bieden voor vergroten investeringsvermogen (Weighted Average Cost of Capital (WACC) e.d.) t.b.v. grootschalige investeringen in infrastructuur, zuivering en (alternatieve) bronontwikkeling en -ontsluiting.

Gezonde Leefomgeving

- Coördineren van de kennisdeling en provinciale rol op 'gezonde leefomgeving' als taak onder de Omgevingswet en lobby voeren op benodigd ondersteunend instrumentarium.

Veilige Leefomgeving

- Sturen, uitvoeren en monitoren van 'de IPO meerjarenagenda Seveso' en de nieuwe set afspraken inzake versterking Omgevingsveiligheid (MVO 2025-2028).
- Coördineren van de kennisdeling m.b.t. nieuwe energiedragers, zoals waterstof en ammoniak, in relatie tot omgevingsveiligheid en het ruimtelijk instrumentarium.
- Lobby voeren op de randvoorwaarden en instrumentarium ten aanzien van omgevingsveiligheid, inclusief het vervoer van gevaarlijke stoffen.
- Borgen dat de belangen van de provincies ten aanzien van het informatielandschap externe veiligheid zijn opgenomen in de een nieuwe samenwerkingsovereenkomst met het ministerie van IenW over de Atlas Leefomgeving.
- Lobby voeren op een (rijks)regeling drugsafvaldumpingen waarin het aspect 'ontzorgen van gedupeerden' is opgenomen.

Toelichting: Het Rijk heeft gekozen voor een jaarlijkse decentralisatie uitkering (DU) i.p.v. een rijkssubsidieregeling. De vormgeving van de DU heeft vertraging opgelopen. Er is echter een akkoord op de nieuwe DU waarbij de VNG de loketfunctie op zich neemt. De DU zal met terugwerkende kracht gelden vanaf 1 januari 2026.

Duurzame leefomgeving

- Uitvoering geven aan de IPO bestuurlijke agenda Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) (incl. PFAS). De acties in de agenda en lobby die daaruit volgt richten zich op de benodigde randvoorwaarden en instrumentarium om emissies te reduceren en blootstelling te voorkomen.
- Lobby voeren op provinciale belangen in de circulaire economie wet en het 'afval of grondstof vraagstuk'.
- Evalueren en borgen van de VTH-inzet (middelen en randvoorwaarden) onderliggend aan 'de maatwerkafspraken industrie'. Als 'de maatwerkafspraken industrie' worden verbreed; lobby voeren op aanvullende middelen voor de VTH-inzet.

- Een evaluatie uitvoeren naar de werking en effectiviteit van het instrument 'financiële zekerheidstelling'. Uitkomsten hiervan kunnen resulteren in aanpassingen in de uitvoering en/of lobby voor aanpassing van de rijksregeling.
- Lobby voeren op het diepe plassen beleid en de mogelijke coördinatierol die voor provincies is weggelegd.

Toelichting: dit dossier heeft aan beide kanten (ministerie IenW en IPO) stilgelegen. Eind 2025 is er nieuwe energie op gezet. Er is een opdracht in de maak om zogenaamde staalkaarten ("handreikingen") uit te werken t.b.v. een mogelijke coördinatierol.

Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) stelsel/breed

- Uitvoering geven aan de implementatie- en borgingsafspraken volgend uit het Interbestuurlijk programma VTH en lobby voeren op de vormgeving van de VTH-stelselverantwoordelijkheid van het Rijk.
- Lobby voeren op het Nationaal Milieuprogramma (NMP) zodat provinciale belangen en uitvoerbaarheid zijn geborgd.

Transitie omgevingswet

De inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 is een start, geen eindstation. Provincies hebben zich dat gerealiseerd en geaccepteerd dat bij inwerkingtreding het stelsel van de Omgevingswet niet optimaal zou functioneren. Een goed functionerend stelsel Omgevingswet en het daaraan ondersteunende stelsel Digitale Stelsel (DSO), is voor provincies cruciaal in het behalen van de doelen in het fysiek domein.

- Uitvoering geven aan de (door)ontwikkeling en beheer van de Omgevingswet en het Digitale Stelsel en het bijbehorende juridische, technische en financiële kaders.

Toelichting: De doorontwikkeling van het DSO verloopt trager dan voorzien. De randvoorwaarden die bij inwerkingtreding waren afgesproken met het Rijk, zijn nog niet gerealiseerd. Het basisniveau van het DSO zou één jaar na inwerkingtreding gereed zijn; de huidige verwachting is dat dit op zijn vroegst in 2028 het geval is. De realisatie van de ambities uit scenario 3 is daarmee verschoven naar minimaal 2032.

- In samenwerking met BIJ12, provincies ondersteunen in de transitieperiode door te fungeren als aanspreekpunt en kennisplatform.

Tussenrapportage 2025

Water

We betalen als provincies mee aan doorontwikkeling en beheer van het NHI. Het belang van het NHI voor de provincies is daarbij evident voor o.a. langjarige studies voor zoetwaterschikbaarheid, droogte/natschadeberekening in afgeleide modellen of de hydrologische doorvertaling van de klimaatscenario's en het handelingsprincipe water en bodem sturend.

Wat waren de risico's

Niet specifiek voor dit programma.

Wat heeft het gekost

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
2.1. Ruimte en Leefomgeving					
Lasten					
Programmalasten	5.277.130	3.814.472	4.382.590	4.471.352	-88.761
Directe personeelslasten	1.655.004	1.745.059	1.791.364	1.571.312	220.053
Overige apparaatslasten	924.505	677.645	735.874	750.542	-14.668
Totaal lasten	7.856.639	6.237.176	6.909.829	6.793.206	116.623
Baten					
Subsidies	1.510.765	0	0	165.079	165.079
Overig	25.000	0	0	0	0
Totaal baten	1.535.765	0	0	165.079	165.079
Saldo	6.320.874	6.237.176	6.909.829	6.628.127	281.702

Advies en inhuur € 165.000

De activiteiten rondom de lopende bestuursopdrachten zijn gerealiseerd met de vaste capaciteit, mede om de externe inhuur beperkt te houden, en als gevolg van de val van het Kabinet is geprioriteerd en zijn activiteiten uitgesteld.

Beheer en onderhoud DSO -/- € 89.000

De begroting van het beheer DSO wordt laat in het jaar vastgesteld, waarbij we te laat waren om de indexatie mee te nemen in de begroting van IPO.

Subsidies € 165.000

In 2025 hebben wij subsidiemiddelen ingezet voor de Omgevingswet en het VTH-stelsel.

2.2. Bereikbaarheid en Infrastructuur

Wat zijn onze doelen (volgens Bestuursprogramma 2023-2027)

1. De noodzaak van fysieke mobiliteit verminderen, o.a. door slimme ruimtelijke ordening, duurzame mobiliteitsoplossingen en afspraken met werkgevers en onderwijsinstellingen over werk- en openingstijden en thuiswerken.
2. Een verschuiving in de vervoerskeuze (modal shift) door de keuze voor een duurzamer vervoermiddel dan de auto gemakkelijker en aantrekkelijker te maken. Dit doen we door realisatie van het Nationaal Toekomstbeeld Fiets en het Toekomstbeeld Openbaar Vervoer (OV), waarin rekening is gehouden met verschillen tussen de gebieden. Daarnaast wordt ingezet op adequate financiering van het OV, aanpassing van regelgeving waardoor diverse vormen van collectief vervoer meer in samenhang kunnen opereren, fiscale maatregelen en de uitbreiding van de werkgeversaankpak. Voor bereikbaarheid van dorpen en andere gebieden met beperkte toegang tot OV blijven we ook aandacht hebben voor goede wegverbindingen. Het op gang brengen van de verduurzaming in het goederenvervoer. Dit komt ook tot uitdrukking in de modaliteitskeuze. Er wordt focus aangebracht in de provinciale rol.
3. De verbetering van de kwaliteit en de duurzaamheid van de provinciale infrastructuur, onder meer doordat meer budget beschikbaar is voor beheer, onderhoud en aanleg van infrastructuur, de aanleg van laadinfrastructuur voor elektrisch rijden en innovatieve inzet van mobiliteitsdata.
4. De verkeersveiligheid op het provinciale wegennet wordt verbeterd met behulp van de financiële impuls van het Rijk, door inzet op gedrag en educatie, beter data-management ten behoeve van risicogestuurd werken en door versterkte handhaving.

Wat hebben we daarvoor in 2025 gedaan

Uitvoering van het Werkprogramma Bereikbaarheid en Infrastructuur dat zich richt op duurzame mobiliteit, openbaar vervoer, verkeersveiligheid, fiets, goederenvervoer en logistiek via:

Duurzame mobiliteit

- Input leveren aan de uitwerking van de Mobiliteitsvisie 2050 van IenW o.a. in bereikbaarheidsdoelen en de Landelijke Aanpak Mobiliteitstransitie (LAM).
- In afstemming met het Kennisprogramma Verkeer en Vervoer (KpVV) doorontwikkelen van de Regionale Mobiliteitsprogramma's (RMP's).
- Input leveren op het bestuurlijk overleg Herprioritering Mobiliteitsfonds over opstart van het gepauzeerde Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT)-projecten.
- Ontwikkeling van een gezamenlijke provinciale visie voor fiscaal mobiliteitsbeleid.
- Opstellen en uitvoeren van een plan van aanpak voor het inzichtelijk maken van de omvang van de opgave van renovatie en vervanging van de provinciale infrastructuur en, in het kader van het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen (BOFv), het gesprek met het Rijk voeren over de balans tussen ambities en middelen en handelingsperspectieven, en hoe hiermee om te gaan.
- Input leveren aan het Digitaal Stelsel Mobiliteitsdata (DSM) van IenW en aan het Intelligent Transport System (ITS).

- Bijdragen aan een integrale aanpak van de ruimtelijke opgaven in relatie tot bereikbaarheid en (duurzame) mobiliteit.

Openbaar vervoer

- Lobby voeren voor aanvullende budgetten (bovenop de € 300 mln. jaarlijkse “Bikker middelen”) voor decentraal OV om de onmisbare rol in het realiseren van de grote transitieopgaven waar te maken.
- Inbreng leveren en borgen van de provinciale belangen voor nieuwe wetgeving (Spoorwet en herziening WP2000) en herijking Toekomst Beeld OV2040.
- Uitvoering geven aan de werkagenda van IPO/Decentrale OV-autoriteiten (DOVA) voor publieke mobiliteit en faciliteren van kennisdeling tussen provincies.
- Opstellen van een position paper met de VNG en de Vereniging Doelgroepenvervoer Nederland over integratie van Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO)-vervoer en (vraag gestuurd) OV.

Verkeersveiligheid

- Bevorderen van een vlotte uitvoering van de derde tranche investeringsimpuls van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV).
- Leveren van een bijdrage aan de evaluatie en herijking van het SPV.
- Lobby voeren voor structurele financiële financiering verkeersveiligheid van € 100 mln. per jaar vanaf 2026.
- Kennisontwikkeling en -deling samen met Centrum Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw (CROW)/Kennisprogramma Verkeer en Vervoer (KpVV).

Fiets

- Lobby voeren voor financiële bijdrage (cofinanciering) van het Rijk aan doorfietsroutes.
- Input leveren aan hernieuwing Uitvoering Bestuursakkoord Fietsparkeren (UBF) bij stations.
- Input leveren op de bestuurlijke Landelijke Fietstafel en kennisdelen vanuit Tour de Force.

Goederenvervoer en logistiek

- Integrale provinciale input leveren in het Toekomstbeeld Spoorgoederenvervoer van IenW.
- Bestuurlijke afspraken maken inzake uitwijk vrachtverkeer t.g.v. de vrachtwagenheffing.
- Provinciale inbreng borgen in de herijking multimodale goederenvervoeragenda van IenW.
- Provinciale standpunten inbrengen in de bestuurlijke Binnenvaartafel.

Tussenrapportage 2025

Militaire Mobiliteit

In afstemming met IenW en Defensie de beleidsontwikkelingen volgen en het belang van de gezamenlijke provincies inbrengen in ambtelijke en bestuurlijke overleggen met het Rijk.

Europees mobiliteitsbeleid

Input leveren aan het HNP-werkplan 2025 voor het onderdeel mobiliteit en de voortgang volgen en bespreken in de HNP-werkgroep Mobiliteit en in de AAC- en BAC Benl.

Wat waren de risico's

Niet specifiek voor dit programma.

Wat heeft het gekost

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
2.2. Bereikbaarheid en Infrastructuur					
Lasten					
Programmalasten	150.856	275.758	199.758	171.068	28.690
Directe personeelslasten	897.239	902.482	926.429	812.626	113.803
Overige apparaatslasten	501.209	350.454	380.568	388.154	-7.586
Totaal lasten	1.549.304	1.528.694	1.506.755	1.371.848	134.908
Baten					
Subsidies	0	0	0	0	0
Overig	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0
Saldo	1.549.304	1.528.694	1.506.755	1.371.848	134.908

2.3. Landelijk Gebied

In het landelijk gebied komen veel opgaven bij elkaar, zoals verduurzaming van de landbouw, leefbaarheid, voedselzekerheid en -kwaliteit, biodiversiteitsherstel, herstel van natuur-, bodem- en waterkwaliteit, klimaatadaptatie en klimaatopgaven (voor landbouw en landgebruik), de reductie van stikstofemissies en de daar mee samenhangende vergunningverlening. De ruimtelijke samenhang van de opgaven (zoals voor klimaat, water en natuur) vraagt om een gebiedsgerichte aanpak waarbij provincies aan het stuur zitten.

Interprovinciaal Programma Landelijk Gebied (IPLG)

Vanwege de complexiteit en de omvang van de opgaven in het landelijke gebied is het Interprovinciaal Programma Landelijk Gebied (IPLG) in het leven geroepen. Het IPLG behartigt de belangen van provincies bij het Rijk, werkt samen met de andere overheden om de gezamenlijke inzet bij bestuurlijke overleggen met het kabinet voor te bereiden en zorgt samen met BIJ12 voor een goede kennis- en informatiepositie van provincies.

Wat zijn onze doelen (conform Bestuursprogramma 2023-2027)

Provincies hebben een gezamenlijke koers bepaald voor het landelijk gebied en zijn van daaruit meer agenderend richting Rijk bij beleidsontwikkeling en -uitvoering voor het landelijk gebied, waaronder:

1. De ontwikkeling van de geborgde aanpak voor onder andere de stikstofreductie, die ervoor zorgt dat toestemmingsverlening weer van de grond komt, die een oplossing biedt voor PAS-melders (primair voorkomen van handhaving) en die toewerkt naar een toekomstbestendige wijze van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Deze aanpak bevat ook generieke maatregelen op nationaal of Europees niveau, mede om andere belangrijke opgaven voor de provincies mogelijk te maken zoals wonen en infrastructuur.
2. Provincies zijn op stoom met de integrale aanpak van opgaven in het landelijk gebied. In het opstellen van de gebiedsprogramma's en in de gebiedsprocessen zijn zichtbare stappen gezet om geïntegreerde oplossingen te bereiken, voorzien van middelen en instrumentarium en gericht op een duurzaam en toekomstbestendig perspectief voor bewoners en ondernemers.
3. Provincies blijven werken aan een gunstige staat van instandhouding van de natuur. Waar nodig worden daarvoor afspraken in het Natuurpact geactualiseerd. Ook wordt doorgewerkt aan de Agenda Natuurinclusief, waarin natuur aan andere sectoren gekoppeld wordt. Als de EU-verordening natuurherstel wordt vastgesteld dan leidt dit tot een intensivering van die aanpak. Omdat de impact groot is zullen provincies bijdragen aan het nationale herstelplan, dat het Rijk moet opstellen.
4. Provincies zetten stappen waarmee duidelijkheid ontstaat voor het gebiedsgerichte perspectief voor de landbouw en voor de ontwikkeling van het landelijke landbouwbeleid.
5. Provincies geven effectief invulling aan hun taken in het Natuurpact, waaronder het faunabeleid. In afstemming met het Rijk worden de mogelijkheden benut om de kosten voor faunaschade beter te beheersen, dit onder andere door in te zetten op kostenreductie van faunaschade via afstemming tussen provincies over beheer en efficiënte afhandeling van schade.

Wat hebben we daarvoor in 2025 gedaan

T.b.v. de koersbepaling en agenderende rol bij beleidsontwikkeling landelijk gebied

- Wederzijdse bestuurlijke afspraken voorbereiden met het Rijk over de aanpak van de opgaven in het landelijk gebied, mogelijk in de vorm van een Bestuursakkoord Landelijk

Gebied. Dit als uitwerking van de Propositie Landelijk Gebied en uitwerking hoofdlijnenakkoord in een regeerprogramma.

Toelichting: met het kabinet kon hierover nog geen afspraken gemaakt worden.

- Waaronder nadere afspraken maken met het Rijk over inzet van instrumenten en middelen, waarbij doelen en middelen in balans moeten zijn.

Toelichting: met het vorige kabinet is geen ruimte geweest om hierin grote stappen te zetten.

- Koers- en positiebepaling met provincies t.b.v. beleidsontwikkeling en –uitvoering voor het landelijk gebied. Inbreng van deze koers en positie via de bestuurlijke lijn en lobby.

Toelichting: dit is deels gerealiseerd. Met name de bouwstenen hebben hieraan bijgedragen.

- Voorbereiding van de provinciale inzet op diverse strategische beleidstrajecten (o.a. nota ruimte, water- en bodembeleid, generiek beleid, doelsturing, leefbaarheid, voedselzekerheid en innovatie).

T.b.v. ontwikkelen geborgde aanpak voor stikstofreductie

- Ondersteuning van het Rijk bij de uitvoering van het Actieprogramma voor de legalisatie van de PAS melders. Bijdragen aan beleidsontwikkeling door het Rijk voor het vervolg van het legalisatieprogramma.
- Bijdragen aan de oplossing van (interbestuurlijke) vraagstukken rond het nemen van bronmaatregelen, waaronder o.a. additionaliteit, salderen, prioritering stikstofruimte, Natuurdoelanalyses (NDA's) en effectmeting.
- Strategisch positioneren van VTH binnen het geheel aan instrumentarium voor het landelijk gebied.
- Uitvoeren van het Plan van Aanpak ter verbetering van toezicht en handhaving in afstemming met Ruimte en Leefomgeving en borgingsafspraken volgend uit het interbestuurlijk programma versterking vergunningverlening, toezicht en handhavingstelsel (IPB-VTH).
- Bijdragen aan de implementatie van doelsturing en de afrekenbare stoffenbalans, een oplossing voor het toerekenen van kleine deposities en het (juridisch) borgen van innovaties.
- Bijdragen aan inzicht en monitoring op bedrijfsniveau en het provinciaal richten van het onderzoek binnen het zgn. Nationale Kennisprogramma Stikstof.
- Vertegenwoordiging provincies in het onderzoek naar de vervanging van AERIUS calculator.

Toelichting: Vertegenwoordiging heeft tijdelijk plaatsgevonden, maar is gestopt door het aanhouden van dit onderzoek aan de kant van het ministerie van LNVN.

T.b.v. het zetten van stappen in de ontwikkeling en uitvoering van de integrale gebiedsgerichte aanpak van het Landelijk Gebied

- Ondersteuning aan de gebiedsgerichte aanpak door kennisdeling, ontwikkeling van kaders, condities voor de uitvoering van maatregelen en instrumenten.

- Het organiseren van de samenwerking met de Unie van Waterschappen, Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Regieorganisatie Transitie Landelijk Gebied, andere interprovinciale programma's en departementen ten behoeve van de gebiedsgerichte aanpak.
- Ondersteuning bij de ontwikkeling en inzet van gemeenschappelijke informatieproducten voor de gebiedsgerichte aanpak, waaronder de ontwikkeling van een 'PPLG-monitor' en de 'GGA scenariotool fase 3'.

Toelichting: Project is nog niet gestart omdat fase 1 en 2 nog niet in afronding zijn.

T.b.v. actualiseren en intensiveren van de afspraken voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding van de natuur

- Invulling van het programmamanagement van Programma Natuur samen met LVVN.
- Ondersteuning bij de beleidsontwikkeling en -uitvoering voor het behalen van de Natura 2000 doelen.
- Ondersteuning bij de besluitvorming rondom de provinciale uitwerking EU-verordening natuurherstel en inbreng nationaal natuurherstelprogramma.
- Ontwikkeling van een groei-agenda met kansen voor de 'Natuurinclusieve samenleving'
- Leveren van inbreng bij het uitwerken van geactualiseerde afspraken voor natuurbeleid (Natuurpact) en landelijke trajecten op het gebied van monitoring, Natura 2000 en de Vogelrichtlijn.
- Het faciliteren van kennisuitwisseling en voorbereiding gezamenlijke besluitvorming voor het Bestuursakkoord Natuur en Natuurpact.

T.b.v. verdere invulling geven aan de taken in het Natuurpact, waaronder het faunabeleid

- Voorbereiden van gezamenlijke besluitvorming over de uitvoering fauna(schade-) beleid, waaronder het interprovinciale wolvenplan.

T.b.v. vormgeving aan de verdere ontwikkeling van het landbouwbeleid binnen de transitie

- Voorbereiding van een actualisatie van het positionpaper landbouw en voedselzekerheid uit 2022, met als doel om zowel interprovinciaal als interbestuurlijk de provincies en haar standpunten beter te positioneren.
- Samen met het HNP en het Rijk voorbereiden van een aanpak voor de volgende GLB-periode (Gemeenschappelijk Landbouwbeleid) na 2027, die aansluit op de behoeften en perspectieven in de gebiedsprocessen. Daartoe de lobby in zowel Europa als in Nederland opstarten en toewerken naar een opdracht en organisatie die hieraan uitvoering geeft.
- Samenwerkingsagenda opstellen met het ministerie van LVVN met betrekking tot de beleidsontwikkeling landbouw.

Toelichting: Er is veel geïnvesteerd in de samenwerking met het directoraat generaal (DG) AGRO bij LVVN, waarbij een groeiproces opgang is gekomen om op steeds meer onderwerpen tot samenwerking en vroegtijdige afstemming te komen. Dit doen we op onderwerpen als Nitraatactieprogramma, onderzoek veehouderij en gezondheid omwonenden (VGO III) en gewasbescherming samen met RenL. Een echte samenwerkingsagenda is de vervolgstap voor dit

jaar, mede op basis van ons position paper en als onderdeel van de samenwerking met een nieuw kabinet.

- Kennisontwikkeling tbv koersbepaling landbouw door de provincies.

- Afspraken maken met het Rijk over het ontsluiten van landbouwdata.

Toelichting: De basis voor deze afspraken is gelegd, maar de daadwerkelijke uitvoering moet nog verder worden ontwikkeld.

Wat waren de risico's

Niet specifiek voor dit programma.

Wat heeft het gekost

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
2.3. Landelijk Gebied					
Lasten					
Programmalasten	0	4.767.386	4.817.386	4.236.120	581.265
Directe personeelslasten	2.398.390	2.168.301	2.359.521	1.952.413	407.108
Overige apparaatslasten	1.339.769	841.999	969.267	932.577	36.690
Totaal lasten	3.738.159	7.777.686	8.146.174	7.121.111	1.025.063
Baten					
Subsidies	0	0	0	0	0
Overig	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0
Saldo	3.738.159	7.777.686	8.146.174	7.121.111	1.025.063

IPLG € 581.000

De grootste afwijkingen worden verklaard door het vertraagd invullen van tijdelijke capaciteit binnen de programmalasten, afwijkende inzet op initieel voorziene inhuur en uitstel van enkele grotere opdrachten.

2.4. Klimaat en Energie

Wat zijn onze doelen (volgens Bestuursprogramma 2023-2027)

1. Provincies zijn in staat om bij te dragen aan het oplossen van netcongestie. Zij doen dat door onorthodoxe maatregelen te stimuleren en te werken aan een toekomstbestendig energiesysteem, rekening houdend met innovaties.
2. Er wordt invulling gegeven aan sectorale doelen en maatregelen voortkomend uit het Klimaatakkoord en aanvullend klimaatbeleid en daarbij blijven we het belang van energiebesparing benadrukken.
3. Provincies organiseren integraliteit en samenhang binnen het energiesysteem en tussen de verschillende sectoren en energiedragers.
4. Provincies zijn in staat om zorg te dragen voor zorgvuldige ruimtelijke inpassing van het energiesysteem van de toekomst.

Wat hebben we daarvoor in 2025 gedaan

In 2025 draait het om het opnieuw vormgeven van de samenwerking met de nieuwe minister voor Klimaat en Energie om gezamenlijk het in 2024 tot stand gekomen regeerakkoord uit te werken:

- Meewerken aan het Landelijk Actieprogramma Netcongestie (LAN) waarbij gezocht wordt naar onorthodoxe maatregelen die werken. Binnen het LAN bijdragen aan het spoor 'sneller bouwen van energie-infrastructuur' en nader vormgeven van acties gericht op het verminderen van netcongestie in relatie tot woningbouw.
- Toewerken naar (cq het uitvoeren van) afspraken over het versnellen van de warmtetransitie. Het gaat daarbij onder meer over de betaalbaarheid en over de (financiële) kaders voor de oprichting van warmtebedrijven. Organiseren van minimaal 1 interprovinciale kennis- en uitwisselsessie over warmtebedrijven.
- Realiseren van randvoorwaarden voor natuurvriendelijk isoleren binnen de kaders van de Wet Natuurbescherming; het gaat dan onder meer om het vormgeven van de "soorten managementplan" (SMP)-aanpak en het ondersteunen van de uitvoering van de tijdelijke landelijke aanpak in afwachting van de landelijke gedragscode van LVVN.

Toelichting: In 2025 is tegen de wens van provincies, RVO en soortenorganisaties een ministeriële regeling eDNA van kracht geworden die negatief uitpakt voor de landelijke aanpak Natuurvriendelijk Isoleren (NVI). Daardoor zijn provincies met deze aanpak grotendeels gestopt. Daarnaast is in een BO in juli 2025 besloten om een nieuwe gedragscode te verkennen die de een aantal problemen van de eDNA-regeling moet oplossen, samen met bestuurlijke partners, isolatiesector en soortenorganisaties. Dit proces loopt nog steeds en zal nog doorlopen tot en met de rest van 2026. Aansluiting van deze gedragscode op SMP's is onderdeel van de gesprekken.

Realiseren van randvoorwaarden voor het bereiken van de afgesproken RES-opgave.

- Lobby voeren voor de tijdige beschikbaarheid van waterstof voor maatwerkbedrijven en voor regionale bedrijven. Voorstellen doen over de voorgenomen verbreding van de bestaande maatwerkafspraken.
- Vervolgstappen zetten naar aanleiding van de evaluatie van de Energievisies (najaar 2024) en de opgeleverde provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (PMIEKS) 2.0. gericht op een verdere doorontwikkeling van deze producten.

- Uitvoering geven aan de leerlijn energieplanologie, gericht op kennisdeling van (nieuwe) medewerkers bij provincies, gemeenten en netbeheerders op het gebied van energieplanologie.
- Opvolging en uitvoering geven aan de bestuurlijke afspraken over de systeemaanpak, systeembelemmeringen en de governance van het energiesysteem. Dit gaat over inhoudelijke actiepunten, maar ook om het vormgeven van een nieuwe interbestuurlijke klimaatgovernance (minder overleggen, meer sturing, minder vrijblijvendheid, meer werken vanuit een systeembenadering).
- Voorstellen doen voor de (door)ontwikkeling van energyhubs en de rol van provincies bij de uitvoering daarbij.
- Randvoorwaarden regelen voor de clusteraanpakken voor de industrie en voor de voortgang van de maatwerk aanpak van de industrie. Standpuntbepaling organiseren over de voorgenomen verbreding van de maatwerkafspraken.
- Het ruimtelijk perspectief inbrengen in pMIEKS en Energievisies en vice versa in de Nota Ruimte en de Ruimtelijke arrangementen. Nagaan hoe er vanuit energie op ruimtelijke ontwikkelingen kan worden gestuurd. Minimaal één kennissessie organiseren over energieplanologie.
- Inbreng leveren op diverse consultaties op basis van de zogenaamde wetgevingskalender Klimaat en Energie zoals de invoering van de WCW (warmtewet), de Energiewet, de Energienota, het Klimaatplan en de milieunormen wind.

Tussenrapportage 2025

Opschaling groen gasproductie

In samenwerking met Rijk, netbeheerders en gemeenten werken aan randvoorwaarden voor de opschaling van groen gasproductie. Duidelijkheid krijgen over de bijdrage die groen gas kan leveren aan het energiesysteem, het verzorgen van toekomstperspectief voor agrariërs en het verminderen van de stikstofuitstoot.

Small Modular Reactors

Kennis delen en opbouwen over de kansen, mogelijkheden en belemmeringen van Small Modular Reactors. Het opstellen van een samenwerkingsagenda met de provincies en het Rijk om de ontwikkelingen rondom SMR te versnellen.

Wat waren de risico's

Risico: De beschikbaarheid van de extra benodigde uitvoeringsmiddelen (Raad voor het Openbaar Bestuur)ROB-advies is onzeker. Zonder middelen kunnen we minder taken uitvoeren ten aanzien van Energievisies, pMIEKS, netcongestie en Clusterplannen voor de industrie.

Beheersmaatregel: bestuurlijk overleg en lobby.

Wat zijn de kosten

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
2.4. Klimaat en Energie					
Lasten					
Programmalasten	0	535.000	760.000	654.607	105.393
Directe personeelslasten	1.154.621	1.302.283	1.336.839	1.172.621	164.218
Overige apparaatslasten	644.985	505.705	549.160	560.106	-10.946
Totaal lasten	1.799.605	2.342.988	2.645.999	2.387.334	258.665
Baten					
Subsidies	0	0	0	0	0
Overig	0	520.000	645.000	583.537	-61.463
Totaal baten	0	520.000	645.000	583.537	-61.463
Saldo	1.799.605	1.822.988	2.000.999	1.803.797	197.202

Subsidies € 165.000

Wij ontvangen van het ministerie van EZK middelen voor energie-infrastructuur waarvan € 61.000 besteed wordt in 2026.

2.5. Regionale economie en Cultuur

Wat zijn onze doelen (volgens Bestuursprogramma 2023-2027)

1. Ruimte voor economie is onderdeel van de integrale ruimtelijke opgave, zowel in de regio als landelijk.
2. De innovatie- en valorisatiekracht in de regio's is versterkt en vormt de basis voor de transitie in de regio, met oog voor zowel het innovatieve als het brede MKB. De provinciale inzet op innovatie en valorisatie is daarbij stevig aangehaakt op het landelijke missiegedreven innovatiebeleid en het EU-innovatiebeleid. Verduurzaming en digitalisering staan daarbij centraal en een goede digitale infrastructuur is hiervoor essentieel.
3. In de transitie naar een circulaire economie zijn op regionale schaal goede voorbeelden ontstaan van gesloten kringlopen, waardoor het perspectief op een circulair Nederland in 2050 in de regio helder tastbaar en helder is.
4. De aandacht voor de vrijetijdsector zal met name gericht zijn op het verder vormgeven van de transitie van de sector volgens het Landelijke Perspectief op Bestemming 2030, inclusief het creëren van voldoende ruimte voor verdere ontwikkeling van zowel recreatie als toerisme. De organisatie en structuur van de sector is verbeterd, mede als gevolg van de Samenwerkingstafels waartoe het Rijk het initiatief heeft genomen.
5. Er wordt dankzij inzet van provincies op regionale en landelijke schaal 'als één overheid' samengewerkt bij onderhoud, ontwikkeling en educatie van kunst, cultuur (inclusief de bibliotheken) en erfgoed. Er zijn goede afspraken (bestuurlijk en financieel) gemaakt tussen provincies, OCW en VNG om dit te bewerkstelligen.

Wat hebben we daarvoor in 2025 gedaan

Regionale economie

- Wettelijke verankering en structurele financiering van Regionale Economie als kerntaak van de provincies krijgt vorm door in te zetten op bestuurlijke afspraken met het Rijk.

Toelichting: tijdens de twee bestuurlijke overleggen met de opeenvolgende ministers van EZ in 2025 is vooral de nadruk gelegd op de voor de economische ontwikkeling belangrijke speerpunten, te weten ruimte voor economie, middelen voor innovatie (journey van start-up, scale-up, onderneming) en het toekomstig meerjarig financieel kader (MFK). Dat heeft bijgedragen aan de interbestuurlijke samenwerking, maar niet geleid tot wettelijke verankering en structurele financiering. Overigens wel tot een voortzetting van het Missiegedreven Innovatiebeleid (MIT) in 2026.

- Het bovenregionale programma van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) zorgt voor samenhang in provinciale investeringen in innovatie. De sturende rol van provincies gericht op valorisatie van de Kennis- en Innovatieagenda's (KIA's) krijgt in de governance structuur vorm. We synchroniseren bestaand en nieuw instrumentarium met de inzet in de KIA's.
- Lobby voeren voor het nieuwe Europees Regionaal beleid (2028-2034) in 2025 ingezet op minimaal behoud van het aandeel voor de meer ontwikkelde regio's en overgangsregio's uit de Europese structuurfondsen en behoud van Horizon.

- Een IPO-propositie opstellen voor MKB dienstverlening, waarbij de nationale actieagenda als leidraad dient. Voor het (brede) MKB is in 2025 aandacht voor digitalisering en de daarvoor benodigde digitale infrastructuur. Resultaten van het leerprogramma krijgen in 2025 verdere uitwerking.
- De in 2025 gemaakte afspraken door Rijk en medeoverheden ter versnelling van circulaire economie zijn verder uitgewerkt en worden doorgevoerd. In 2025 is de Provinciale Circulaire Economie Rapportage (P-CER) uitgebracht.
- Voor ruimtelijke economie uitvoeren van de bestuurlijke afspraken in het kader van grip op grote bedrijfsvestigingen. Een eerste aanzet van een gezamenlijke provinciale visie op de ruimtelijke economie wordt in 2025 gebruikt om samen met EZK, BZK, IenW, VNG verder te werken aan een interbestuurlijke samenwerkingsagenda en een in het hoofdlijnenakkoord genoemde nationale visie op Ruimte voor werken.
- In 2025 provinciale samenwerkingsagenda voor Vrijtijdseconomie (position paper VTE) opstellen en uitvoeren. Een aantrekkelijk aanbod van toeristische en recreatieve voorzieningen opstellen voor Landelijke Raad voor Toerisme en Recreatie gezamenlijk via een triple-helix samenwerkingsverband.
- De Human Capital Agenda's worden verder uitgewerkt in zelfstandig lerende netwerken in de provincies.

Cultuur

- De bestuurlijke agenda 2024-2028 uitwerken en provinciale rol wettelijk verankeren in het Rijkscultuurbestel na 2028.
- Voortzetten actieve belangenbehartiging voor de provincies i.s.m. VNG in voorbereiding op het Rijkscultuurbestel na 2028.
- De rol van provincies richting cultuurpartners zoals Kunsten '92 agenderen.
- Nieuw akkoord met OCW, VNG en partners voor cultuureducatie en -participatie.
- Aanzet maken om vanuit het 1-overheidsprincipe te komen tot nieuwe bestuurlijke afspraken met OCW en VNG over cultuureducatie en -participatie, incl. advisering over invulling van een eventuele wettelijke taak.
- Belangen van provincies richting Rijk behartigen m.b.t. interbestuurlijke toezichts-taak (IBT) en bij het uitvoering geven aan het nieuwe convenant bibliotheken 2024-2027.
- Nieuwe bestuurlijke afspraken met OCW en VNG voor erfgoed maken en nader invulling geven aan de implementatie en uitvoering van de Faro agenda en de uitvoering van de restauratie en archeologie agenda.

Wat waren de risico's

Niet specifiek voor dit programma.

Wat heeft het gekost

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
2.5. Regionale economie en Cultuur					
Lasten					
Programmalasten	180.360	123.556	253.556	122.678	130.879
Directe personeelslasten	688.746	989.735	1.015.998	891.192	124.806
Overige apparaatslasten	384.742	384.336	417.362	425.681	-8.319
Totaal lasten	1.253.848	1.497.627	1.686.916	1.439.550	247.366
Baten					
Subsidies	0	0	0	0	0
Overig	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0
Saldo	1.253.848	1.497.627	1.686.916	1.439.550	247.366

Verwachting was dat we het in het kader van de krachtenbundeling CE vanuit het programmabudget bij zouden dragen aan de monitoring en nieuwe Krachtenkaarten. De monitoring bleek uiteindelijk een te hoge kostenpost en de provincies hebben het zelf opgepakt. De in 2025 voorziene leerwerktrajecten voor ruimtelijke - en digitale economie hebben vertraging opgelopen en zijn verschoven naar eerste kwartaal 2026. Overige afwijkingen worden verklaard doordat het team een deel van het jaar met onderbezetting te maken had. Hierdoor moest er worden geprioriteerd en konden minder werkzaamheden dan gepland worden opgepakt. Inmiddels is het team weer op sterkte.

2.6. Financiën en Openbaar Bestuur

Wat zijn onze doelen (conform Bestuursprogramma 2023-2027)

Ons doel is een evenwichtige en stabiele meerjarenfinanciering voor de provincies met goede financiële en interbestuurlijke verhoudingen. Er zijn noodzakelijke stappen naar evenwichtige en stabiele financiële verhoudingen gezet (betreft o.a. de financieringssystematiek, het verdeelmodel tussen provincies en het eigen belastinggebied). Dit is gedaan in constructief overleg met het Rijk.

Wat hebben we daarvoor in 2025 gedaan

- De interbestuurlijke verhoudingen verbeteren door het maken van nieuwe afspraken met het Rijk, de VNG en de UvW voortvloeiend uit de Actieagenda Sterk Bestuur, de aangepaste Code Interbestuurlijke Verhoudingen, de introductie van de uitvoerbaarheidstoets, en de gesprekken over het beleidskader decentraal bestuur.
- Doorvoering van deze afspraken in de praktijk met blijvende aandacht voor de interbestuurlijke verhoudingen.
- Samenwerking met andere overheden en kennisinstellingen ter versterking van de regionale kennisfunctie ter ondersteuning aan het 'leren door te doen' in gebiedsprocessen.
- Zorgen voor blijvende aandacht voor de integrale aanpak van maatschappelijke vraagstukken. Ook structurele aandacht voor dit onderwerp bij alle bestuurlijke en hoogambtelijke overleggen.
- Voortzetting van werkzaamheden uit 2024: inzet op de (voorwaarden/uitvoering van) vermindering van de SPUKs, voorbereiding op het afschaffen van de motorrijtuigenbelasting (MRB) voor in ieder geval het rijksdeel, het verdiepen van de financiële zorgen bij grote opgaven bij invoering van de BBP (bruto binnenlands product)-systematiek, en daaraan gerelateerd nader onderzoek naar de verdringing van autonome provinciale taken (denk aan cultuur, regionale economie).

Wat waren de risico's

- *Risico:* Goede financiële en interbestuurlijke verhoudingen zijn afhankelijk van de partijen die partner zijn in deze verhoudingen. Met het in 2024 aantreden van een nieuw kabinet lijken er op basis van het Hoofdlijnenakkoord kansen te liggen voor een verdere verbetering dan wel versterking van deze verhoudingen. Daar ligt echter ook het risico. De invulling van goede financiële en interbestuurlijke verhoudingen vanuit de visie van één overheid voor alle inwoners is niet per definitie de invulling die het Rijk daarbij voor ogen heeft.
- *Risico:* De financiële gezondheid van het land, in combinatie met de politieke prioritering van maatschappelijke vraagstukken, zal zeker van invloed zijn op het wel/niet realiseren van een stabiele meerjarenfinanciering.

- *Risico*: Als laatste risico onder deze doelstelling geldt de onderlinge interprovinciale saamhorigheid en daarbij horend de onderlinge gunfactor. De slagvaardigheid richting Rijk zal groter zijn wanneer de provincies gezamenlijk – zowel voor als achter de schermen – optreden.

Beheersing: Dit zijn alle drie politiek-bestuurlijke risico's die ook slechts via de politiek-bestuurlijke lijn beheerst kunnen worden. Dit vergt ambtelijk en bestuurlijk minimaal voldoende inzet en betrokkenheid.

Wat heeft het gekost

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
2.6. Financiën en Openbaar Bestuur					
Lasten					
Programmalasten	57.224	267.769	267.769	14.363	253.407
Directe personeelslasten	746.262	911.598	935.787	820.834	114.953
Overige apparaatslasten	416.871	353.994	384.412	392.074	-7.662
Totaal lasten	1.220.356	1.533.361	1.587.969	1.227.272	360.697
Baten					
Subsidies	0	0	0	0	0
Overig	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0
Saldo	1.220.356	1.533.361	1.587.969	1.227.272	360.697

Advies en inhuur € 203.000

De BBP-onderzoeken naar de balans taken, middelen en ambities die in gedeeld opdrachtgeverschap met het rijk zijn uitgevoerd zijn grotendeels bekostigd uit het programmabudget van deze programma's, lees: via een andere begrotingspost. Hiermee is onderuitputting ontstaan binnen de programmamiddelen van programma FOB. Deze onderuitputting is structureel en maakt onderdeel uit van de dekking voor het project Basis op Orde.

Nieuwe agenda voor NL € 50.000

De begrotingspost "Agenda voor NL" was ingericht voor inzet in de aanloop naar landelijke verkiezingen, de formatieperiode en de start van een nieuw kabinet. Een deel van dit budget wordt in omvang naar beneden bijgesteld en het resterende deel wordt herbestemd naar de post van strategische trajecten voor alles rondom verkiezingen - landelijk dan wel Statenverkiezingen.

2.7. Digitalisering

Wat zijn onze doelen (volgens Bestuursprogramma 2023-2027)

1. Ter ondersteuning van integrale gebiedsprocessen en de rol van gebiedsregisseur hebben de provincies een versterkte informatiepositie op het gebied van de samenhangende transitie in de fysieke leefomgeving. Hiermee wordt het vinden van (geïntegreerde) ruimtelijke oplossingen en het maken van ruimtelijke keuzes in de gebiedsprocessen ondersteund. Als provincies gebruik willen maken van AI en andere digitale innovaties ondersteunen wij hen hierbij en zorgen we voor kennisdeling. Bij dit alles maken we slim gebruik van ontwikkelingen bij het Rijk, zoals de beleidsvisie Zicht op Nederland en de Interbestuurlijke Datastrategie, en Europese ontwikkelingen zoals de komst van de European data spaces.
2. Provincies voldoen aan Europese en nationale digitaliseringswetgeving. IPO heeft met provincies een goede aanpak hiervoor ontwikkeld en pakt op verzoek van provincies bepaalde onderdelen hiervan op namens de gezamenlijke provincies.
3. Provincies hebben lessen getrokken over hoe digitalisering op een verantwoorde manier kan worden omarmd en kan bijdragen aan oplossingen voor maatschappelijke opgaven. De Interprovinciale Ethische Commissie (IEC) adviseert over borging van publieke waarden bij digitale transformatie van provincies. We ondersteunen binnen dit thema provincies ook bij het ontwikkelen van 21ste -eeuwse vaardigheden en competenties in de organisatie, en bij digitaal leiderschap.

Wat hebben we daarvoor in 2025 gedaan

- Ondersteuning en kennisdeling voor provincies die gebruik willen maken van AI en andere digitale innovaties. Bij dit alles maken we slim gebruik van ontwikkelingen bij het Rijk, zoals de beleidsvisie Zicht op Nederland en de Interbestuurlijke Datastrategie, en Europese ontwikkelingen zoals de komst van de European data spaces.
- Voortbouwen op de interprovinciale i-Visie, met focus op gebruiksvoorbeelden die belangrijk zijn voor de maatschappelijke opgaven van provincies. Uitwerken van de strategie om de schaa sprong in de informatievoorziening van provincies te realiseren. Aansluiting bij digitaliseringsstrategieën van Europa, het Rijk en medeoverheden in interbestuurlijke samenwerking. Jaarlijks herijken van de strategie.
- Ontwikkeling informatiepositie voor maatschappelijke opgaven in de fysieke leefomgeving door ontwikkeling van informatieproducten voor de belangrijkste bestuurlijke vraagstukken met focus op de programma's IPLG, Bereikbaarheid & Infrastructuur en Energie & Klimaat. Daarbij is er oog voor een toekomstbestendige ontwikkeling en beheer van de benodigde informatieproducten. Ontwikkeling van een routekaart voor de jaren daarna.
- Ontwikkeling van een handreiking voor de implementatie van digitaliseringswetgeving vanuit Europa bij provincies. Ontwikkeling van handreikingen voor de implementatie van wetgeving (vanuit Europa: Single Digital Gateway, AI Act, NIS2-richtlijn en Data Act; vanuit

het Rijk: Wet digitale overheid, herziene Wet beveiliging netwerken en informatiesystemen (Wbni), Wet open overheid, implementatiewet Europese Open Datarichtlijn).

- Coördinatie van impactanalyses en Uitvoeringstoetsen Decentrale Overheden (UDO's) voor digitaliseringswetgeving. Inzet op lobby met het Rijk en medeoverheden voor beleidsbeïnvloeding van de nieuwe Europese Commissie in 2025.
- Laten uitbrengen van een advies door de Interprovinciale Ethische Commissie (IEC) over concrete vraagstukken op het gebied van borging van publieke waarden bij de inzet van digitalisering in de maatschappelijke opgaven van provincies. De IEC stelt jaarlijks een werkplan op met concretisering van de activiteiten voor dat jaar.
- Ondersteunen van provincies bij vaardigheidsontwikkeling van bestuur, management en medewerkers op het gebied van digitale transformatie. Aanstelling van een promovendus die wetenschappelijk onderzoek doet op het gebied van datagedreven werken bij het programma Digitalisering.
- Organisatie van inspirerende thematische evenementen met provincies op het gebied van digitalisering.
- Organisatie van een evenement (begin 2025) over regionale samenwerking met gemeenten bij de ontwikkeling van de informatiepositie van provincies. Voor de jaren daarna wordt aansluiting gezocht bij actuele thema's die bestuurlijke aandacht hebben.

Toelichting: dit evenement is niet door IPO georganiseerd, maar door de provincie Gelderland. IPO is wel betrokken geweest bij de voorbereiding van het evenement en heeft er ook een bijdrage aan geleverd.

Tussenrapportage 2025

Het IPO-bestuur heeft op 17 april 2025 bestuurlijke steun uitgesproken voor de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS). Doel van de NDS is om te versnellen op 6 prioriteiten waarop versnelling nodig is door nauwe samenwerking tussen alle bestuurslagen als "één digitaal Huis van Thorbecke":

1. We zetten cloudtechnologie gezamenlijk in
2. We delen en benutten data op een verantwoorde manier over overheidslagen heen
3. We benutten de kansen van AI
4. We zetten burgers en ondernemers centraal
5. We versterken digitale weerbaarheid en digitale autonomie van de overheid
6. We hebben digitaal toegeruste ambtenaren

In de aanbiedingsbrief vanuit het IPO-bestuur aan de Staatssecretaris voor Digitalisering & Koninkrijksrelaties is een excellente informatiepositie voor de opgaven in de fysieke leefomgeving als topprioriteit benoemd. Daarnaast benoemen de gezamenlijke provincies nog vier andere prioriteiten voor de NDS:

- de informatiehuishouding van de overheid moet op orde worden gebracht

- provincies delen graag lessen op het gebied van digitale ethiek
- provincies willen de kansen op gebied van digitalisering vanuit Europa benutten
- digitaal vakmanschap is essentieel voor overheid en bedrijfsleven

In het Bestuurlijk Overleg Digitalisering (BOD) van 6 november 2025 is het uitvoeringsprogramma voor de NDS vastgesteld. Daarnaast is ook de hoofdlijn vastgesteld voor de investeringsagenda die nodig is om de doelen in de NDS te realiseren. Deze investeringsagenda is na het BOD naar de Tweede Kamer gestuurd en wordt verder uitgewerkt in de eerste helft van 2026.

Wat waren de risico's

De NDS is een strategie van het kabinet, die bestuurlijk wordt onderschreven door de medeoverheden en publieke dienstverleners. De bijbehorende investeringsagenda ziet op de berekende kosten voor de zes prioriteiten in de NDS, maar geeft nog geen inzicht in de voorgestelde dekking van deze kosten. Het is nog onzeker of de benodigde dekking beschikbaar komt. Dit hangt af van de uitkomsten van de kabinetsformatie. Bovendien is nog niet helder of ook van de medeoverheden een financiële bijdrage gevraagd zal worden voor de uitvoering van de NDS. Mocht dat zo zijn, dan vraagt dit een nieuw besluit van het IPO-bestuur. De investeringsagenda wordt naar verwachting in mei of juni 2026 ter besluitvorming aan het IPO-bestuur voorgelegd.

Wat heeft het gekost

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
2.7. Digitalisering					
Lasten					
Programmalasten	1.610.084	1.407.964	1.407.964	1.782.282	-374.318
Directe personeelslasten	1.322.853	716.256	735.261	644.941	90.320
Overige apparaatslasten	738.961	278.138	302.038	308.058	-6.020
Totaal lasten	3.671.898	2.402.358	2.445.264	2.735.282	-290.018
Baten					
Subsidies	175.861	0	0	577.988	577.988
Overig	550.533	0	0	0	0
Totaal baten	726.394	0	0	577.988	577.988
Saldo	2.945.505	2.402.358	2.445.264	2.157.294	287.970

Advies en inhuur € 204.000

Het project Versterken informatiepositie provincies binnen het programma Digitalisering is in 2025 enigszins vertraagd omdat het complexer bleek dan vooraf ingeschat om concrete informatiebehoefte vanuit de opgaven in de fysieke leefomgeving scherp te definiëren. Dit had ook gevolgen voor de doorlooptijd van het opstellen van de uitvoeringsagenda voor de eerder vastgestelde Interprovinciale i-Visie.

Subsidies € 578.000

Wij hebben subsidies ontvangen voor de implementatie Wet Open Overheid en DSIH van in totaal € 578.000.

2.8. Werkgeverszaken

Wat zijn onze doelen (volgens Bestuursprogramma 2023-2027)

1. Een cao voor de provinciale sector, waarbij de afspraken uit de nieuwe cao's zijn geïmplementeerd en worden gemonitord en geëvalueerd.
2. Doorontwikkeld en geborgd goed provinciaal en publiek werkgeverschap. Het IPO werkt hierbij, via Zelfstandige Publieke Werkgevers (ZPW), goed samen met onderwijssectoren en andere decentrale overheden.
3. Een sterkere rechtspositie voor politieke ambtsdragers. Door middel van belangenbehartiging en consultatie is er bijgedragen aan de wet- en regelgeving hieromtrent, waarbij extra aandacht is gevestigd op de pensioenen.

Wat hebben we daarvoor in 2025 gedaan

- Ondersteunen Bestuurlijke Onderhandelingsdelegatie voor nieuwe cao (huidige CAO loopt op 30 juni 2025 af).
- Afsluiten nieuwe cao, implementeren, monitoren, evalueren en doorontwikkelen cao-afspraken.
- Lobbyen/belangen behartigen namens de samenwerkende provincies voor goed publiek werkgeverschap via Zelfstandige Publieke Werkgevers (ZPW). Samenwerking via ZPW met onderwijssectoren en andere decentrale overheden.
- Afstemmen met medeoverheden ter voorbereiding cao- en pensioenonderhandelingen en consultatie wetgeving.
- Afstemmen met AAC Werkgeverszaken m.b.t. ontwikkeling provinciale organisaties en goed werkgeverschap.
- Borgen werking van en bemensing gezamenlijke inter-respectievelijk bovensectorale geschillenbeslechting.
- Belangen behartigen voor rechtspositie politieke ambtsdragers van de provinciale sector.
- Bijdragen leveren aan consultatie wetgeving en beleid politiek ambtsdragers (met name voor pensioen).
- Voorbereiden aanbestedingen en contractbeheer (o.a. uitvoering Algemene pensioen- en uitkeringswet politieke ambtsdragers (APPA)).

Tussenrapportage 2025

Verstevinging Werkgeverszaken

Bij de tussenrapportage is met het oog op de benodigde extra versteving van het programma werkgeverszaken extra formatie toegekend. De werving hiervoor loopt. In het najaar van 2025 is aanvullend een meerjarige werkgeversvisie onder coördinatie van en facilitering door IPO opgesteld. Op basis daarvan is begonnen met de voorbereiding van de cao 2026 en verder.

Wat waren de risico's

Niet specifiek voor dit programma.

Wat heeft het gekost

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
2.8. Werkgeverszaken					
<u>Lasten</u>					
Programmalasten	92.281	274.584	274.584	145.742	128.842
Directe personeelslasten	330.713	442.776	588.209	398.691	189.518
Overige apparaatslasten	184.740	171.940	241.630	190.436	51.194
Totaal lasten	607.734	889.299	1.104.423	734.869	369.554
<u>Baten</u>					
Subsidies	0	0	0	0	0
Overig	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0
Saldo	607.734	889.299	1.104.423	734.869	369.554

3. Ondersteuning provinciale uitvoering door BIJ12

3.1. Expertiseteam Stikstof & Natura 2000

Wat zijn onze doelen (volgens Bestuursprogramma 2023-2027)

Provincies zijn optimaal ondersteund bij hun uitvoeringstaken binnen het dossier Stikstof & Natura 2000.

Wat hebben we daarvoor in 2025 gedaan

- Ondersteunen van provincies bij hun uitvoeringstaken met kennis, expertise, analyses, dataverzameling, gegevensbeheer en (uitvoerings)advies.
- Ondersteunen bij interprovinciale overleggen, werkgroepen en themateams met o.a. voorzitterschap, secretariaten, kennismanagement en documentbeheer.
- Leveren van accurate en actuele data, informatie en kennis voor en over de uitvoering binnen het dossier stikstof & Natura 2000.
- Ondersteunen bij het leren van, voor en door provincies met het doorontwikkelen van het portfolio van trainingen en leerfaciliteiten van de Campus BIJ12 (Learning Management Systeem (LMS), (maatwerk)trainingen, netwerkbijeenkomsten).
- Beheren, ontsluiten en overdragen van informatie en kennis over het dossier stikstof & Natura 2000:
  - Via internet, o.a. bij12.nl;
  - Via het Landelijk Informatiepunt Stikstof & Natura 2000;
  - Via kennisdocumenten (handleidingen, handreikingen en Q&A's);
  - Via het doorontwikkelen van onze kennisdatabase en documentatie.
- Ondersteunen bij het gebruik en de doorontwikkeling van AERIUS:
  - Met het Landelijk Informatiepunt voor gebruikersvragen
  - Door gebruikerscommunicatie (o.a. website aeriuserproducten.nl, handleidingen, nieuwsbrieven)
  - Door binnen de governance AERIUS gebruikerswensen en -behoeften de juiste plek te geven in de doorontwikkeling van AERIUS
  - Door het jaarlijks leveren van een actuele habitatkaart.

En met de te verwachten subsidie van het Rijk:

- met het Landelijk Informatiepunt voor gebruikersvragen.
- door gebruikerscommunicatie (o.a. website AERIUS-producten.nl, kennisdocumenten en handleidingen, nieuwsbrieven).
- door -binnen de governance AERIUS-gebruikerswensen en -behoeften de juiste plek te geven in de doorontwikkeling van instrumenten als AERIUS.

Tussenrapportage 2025

Risicokaart

Dit betreft een meerjarige bestuurlijke opdracht aan GBO en het programmateam Ruimte en Leefomgeving voor een totaalbedrag van €880.000. In 2023 - toen IPO-bureau en BIJ12 ieder nog beschikten over een 'eigen' begroting - zijn tussen BIJ12 en IPO-bureau afspraken gemaakt om (structureel) een deel van het budget over te hevelen van BIJ12 naar IPO-bureau. Vanaf 2024 zijn bij BIJ12 de middelen (nodig voor beheer applicatie) wel begroot (€ 340.000), maar niet bij IPO-bureau. Hierdoor is een tekort ontstaan van € 540.000, welke via de Tussenrapportage 2025 is gecorrigeerd.

Meerkosten loketfunctie BIJ12

Als gevolg van inhuur ipv vaste medewerkers zal het loket BIJ12 duurder uitvallen dan begroot.

Borging LISA

Het IPO bestuur heeft op 5 december 2024 een besluit genomen over een tijdelijke constructie van één jaar waarbij BIJ12 de activiteiten van Stichting LISA (Landelijk Informatiesysteem van Arbeidsplaatsen) zo veel mogelijk ongewijzigd overneemt voor een overbruggingsperiode van 1 jaar. De overbrugging is in 2025 verzorgd.

Op 19 juni 2025 nam het bestuur het besluit de taken definitief en structureel te beleggen bij BIJ12 en daarvoor de middelen beschikbaar te stellen. Dat is of wordt verwerkt in de P&C-cyclus van 2026 en verder.

Wat waren de risico's

Niet specifiek voor dit programma.

Wat heeft het gekost

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
3.1. Expertiseteam Stikstof & Natura 2000					
Lasten					
Programmalasten	6.682.429	2.526.393	7.812.393	6.321.222	1.491.171
Directe personeelslasten	2.718.292	3.068.178	3.149.593	2.762.694	386.899
Overige apparaatslasten	0	1.191.441	1.293.821	1.319.610	-25.790
Totaal lasten	9.400.721	6.786.012	12.255.807	10.403.526	1.852.280
Baten					
Subsidies	0	425.000	2.791.000	1.598.471	-1.192.529
Overig	1.036.739	0	0	0	0
Totaal baten	1.036.739	425.000	2.791.000	1.598.471	-1.192.529
Saldo	8.363.982	6.361.012	9.464.807	8.805.056	659.751

In 2025 is via het Rijk € 1,5 mln. ontvangen via de Provincie Gelderland voor de opstart van het Landelijk Informatiepunt Wolf. De externe middelen die voor dit doel ontvangen worden, dienen beschikbaar te blijven voor dit doel in de toekomst. Op balansdatum resteerde bijna € 1,2 mln euro van deze € 1,5 mln. Op de overige activiteiten binnen de Unit is 0,3 mln. minder aan

programmalaften gerealiseerd dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door lagere uitgaven binnen de VTH (0,1 mln.) en het informatiepunt Stikstof (0,15 mln.)

3.2. Natuurinformatie en Natuurbeheer

Wat zijn onze doelen (volgens Bestuursprogramma 2023-2027)

1. Versterking van de kennis en informatiepositie op het gebied van natuur en natuurbeheer.
2. Ondersteuning van de uitvoering van de wettelijke taken en bestuurlijke afspraken in het kader van het Natuurpact op het gebied van natuurbeheer, vooral door het coördineren van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL)

Wat hebben we daarvoor in 2025 gedaan

- Ontwikkeling en exploitatie van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) als platform voor open data, met daarbij:
  - Bepaling en inrichting van een governance voor de NDFF en afspraken met bronhouders.
  - Duurzaam en als open data beschikbaar stellen van gegevens over biodiversiteit en verspreiding van plant- en diersoorten in Nederland.
  - Effectieve processen voor inwinning, validatie en uitleveren van data.
- Beschikbaar stellen van meervoudig bruikbare, gestandaardiseerde monitoringsgegevens over natuurkwaliteit en natuurbeleid voor beleidsvorming, -uitvoering en specifieke wettelijke taken door middel van het:
  - Adviseren over en doorontwikkelen, actualiseren en harmoniseren van bestaande werkwijzen voor monitoring van fauna en vegetatie.
  - Doorontwikkelen van en adviseren over innovatieve methoden voor (vegetatie)monitoring.
  - Organiseren van afstemming tussen provincies en ketenpartners over gebruikte methoden en toepassing ervan, waaronder het opstellen van een herziene governance voor vegetatiemonitoring en het opstellen van habitattypenkaarten.
  - Ontwikkelen en beheren van voorzieningen voor het verzamelen, valideren, delen en toepassen van data over natuurwaarden en beleidsprestaties, waaronder de **Rekenmodule Natuurkwaliteit voor het Natuurnetwerk Nederland** (RNN), Nationale Databank Vegetatie- en Habitatkarteringen (NDVH), Beschermde Soorten Indicator (BeSI) en Informatiekaart Natuur (IKN).
  - Het verzamelen van specifieke gegevenssets over de uitvoering van natuurbeleid bij provincies, waaronder datalevering voor de Wet Stikstof en Natuur (Wsn)- en Vogel en Habitat Richtlijnen (VHR)-rapportages.
- Aanbesteden van monitoringprogramma's en het verwerken van gegevens daaruit:
  - Beleidsmonitoring Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ANLb) voor het volgen van de effectiviteit van agrarisch natuurbeheer voor biodiversiteits- en klimaatdoelen.
  - Monitoring van wolven en het publiceren van rapportages.
  - Opdrachtverlening voor Netwerk Ecologische Monitoring (NEM)-monitoring watervogels, slaapplaatsen, ringonderzoek en provinciale indicatoren voor flora en broedvogels.

- Projectleiding en oplevering van de 10e Voortgangsrapportage Natuur.

- Opstellen (2 nieuwe) en actualisatie (1) Kennisdocumenten over beschermde soorten.

Toelichting: de ambitie was om ten minste vier nieuwe of geactualiseerde kennisdocumenten te publiceren. Drie zijn gerealiseerd; één document loopt vertraging op door capaciteitsproblemen in het eerste kwartaal.

- Uitvoering landelijke coördinatie Subsiestelsel Natuur en Landschap (SNL), waaronder Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer (SVNL), Subsidie Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL), ANLb, Catalogus GroenBlauwe Diensten (CGBD) en de Regeling grondverwerving:
  - Beschikbaar stellen van up-to-date modelregeling.
  - Verzamelen en delen van gegevens ten behoeve van rapportages.
  - Uitvoering projecten ter verbetering van subsidieregelingen waaronder Verbetering Standaardkostprijs systematiek, EU-evaluatie verplichting SNL, Verkenning verbrede doelen SNL.
  - Ontwikkeling en onderhoud van keteninformatievoorzieningen.
  - Kennisontwikkeling voor effectief natuurbeheer en -herstel.
  - Informeren en adviseren van betrokken partijen over toepassing van het stelsel.
- Nader in kaart brengen van de financiële stromen rond natuurbeheer voor afspraken tussen provincies en Rijk over doelen en middelen voor natuurbeleid.
- Uitvoering van het Programmaplan Verbetering Natuurmonitoring 2025-2030, gericht op:
  - Invulling van de afspraken die provincies en rijk hierover maken in de Stuurgroep Natuurmonitoring en -informatievoorziening.
  - Ontwikkeling, implementatie en afspraken over uitvoering/doorontwikkeling van monitoring natuurherstelmaatregelen, omgevingscondities en doelbereik.
  - Het integreren van vernieuwingen in het bestaande monitoringslandschap.

Tussenrapportage 2025

Wolf

De DNA-analyses worden uitgevoerd binnen het kader van een Europese aanbesteding. Het aantal te analyseren DNA-monsters loopt op. De hiervoor aanvullend toegekende middelen zijn ontoereikend gebleken. Voorstellen voor beperking van het aantal analyses konden op te weinig draagvlak bij provincies rekenen. Extra kosten zijn opgevangen binnen de begroting. In 2025 is een marktverkenning uitgevoerd ter voorbereiding op een nieuwe (Europese) aanbesteding.

Carto-project

De aanvullende middelen voor het Carto-project hebben een volledige uitvoering van het projectplan mogelijk gemaakt. Bij het opstellen van de begroting 2025 waren deze kosten nog niet goed in te schatten.

Doorontwikkeling RNN en NDVH

De extra bijdragen voor doorontwikkeling van de Rekenmodule Natuurkwaliteit Natuur Netwerk Nederland (RNN) en Nationale Database Vegetatie- en Habitatkarteringen (NDVH) hebben ervoor gezorgd dat deze belangrijke informatievoorzieningen beter hun functie kunnen vervullen en de basiscomponenten van deze applicaties up to date konden worden gebracht om aan o.a. de actuele beveiligingseisen te kunnen voldoen.

Vegetatiekaarten

In 2025 hebben we vanuit bestaande middelen meer capaciteit kunnen inzetten op het maken van een inhaalslag van uploads van vegetatiekaarten in de NDVH. Dit heeft nog niet geleid tot een voldoende complete database. Concretere afspraken met dataleverende partijen, waaronder provincies en hun opdrachtnemers, zijn hierbij van belang. Deze opgave loopt door in 2026 en wordt vanuit de reguliere bijdrage gedekt.

Data- en informatiestrategie

In 2025 hebben we vanuit bestaande middelen meer capaciteit kunnen inzetten op het ontwikkelen van een data- en informatiestrategie. Dit is van belang voor een betere samenhang van onze dataportalen en -bronnen en voor het sturen op de ontwikkeling van data en IV-producten door het Verbeterprogramma VHR-monitoring.

Agrarisch Natuurbeheer

In 2025 is de Agrarisch Natuurbeheer (ANB) agenda (incl. ANLb) uitgebreid tot 450 miljoen per jaar, en met een ambitie het areaal te vergroten tot 280.000 ha. Dit vertaalde zich in extra (voorbereidend) ANB werk gedurende het jaar. Dit heeft tot prioritering van inzet op ANB/ANLb geleid ten koste van inzet op het SNL natuurbeheer. Aanvullende rijksmiddelen komen in 2026 beschikbaar voor aanvullende capaciteit op het gebied van ANB/ANLB waarmee ook de balans met de aandacht voor SNL natuurbeheer kan worden verbeterd.

Wat waren de risico's

- *Risico:* nieuwe afspraken over (tijdelijke) governance voor de NDFF en afspraken over het delen van data komen niet tot stand.
Beheersing: stakeholders intensief betrekken bij ontwerp en besluitvorming.
- *Risico:* nieuwe afspraken over verbetering van de kwaliteit van de natuurmonitoring en natuurinformatie zijn niet uitvoerbaar door gebrek aan middelen.
Beheersing: zo vroeg mogelijk in het ontwerp van verbeteringen mogelijke financiële consequenties zichtbaar maken.
- *Risico:* capaciteit voor projecten niet beschikbaar door beperkte markt met kennis over natuur, natuurmonitoring en natuurbeheer
Beheersing: externe kennishouders langer binden aan de organisatie en over projecten heen inzetten en bij aanbesteding tijdig en of lange termijncontracten uitzetten de marktpartijen ruimte geven kennis te ontwikkelen.

Wat heeft het gekost

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
3.2. Natuurinformatie en Natuurbeheer					
Lasten					
Programmalasten	13.200.394	10.904.703	20.184.703	17.861.698	2.323.005
Directe personeelslasten	3.686.793	4.892.676	5.022.504	4.405.536	616.968
Overige apparaatslasten	0	1.899.934	2.063.194	2.104.319	-41.125
Totaal lasten	16.887.187	17.697.313	27.270.401	24.371.553	2.898.848
Baten					
Subsidies	5.434.244	1.204.000	9.236.000	7.751.229	-1.484.771
Overig	0	300.000	1.000.000	0	-1.000.000
Totaal baten	5.434.244	1.504.000	10.236.000	7.751.229	-2.484.771
Saldo	11.452.943	16.193.313	17.034.401	16.620.325	414.077

Binnen NDFF resteert € 0,2 mln. De inkomsten en uitgaven voor de NDFF-transitie schommelen jaarlijks flink. Hierdoor is op de balans een post gecreëerd met eerder binnengekomen baten die ter dekking voor de lasten later in de tijd. Daarnaast is een deel van de geraamde middelen voor Natuurmonitoring niet besteed. Het betreft € 0,25 mln. voor habitatypekaarten, € 0,2 mln. voor de NDVH, € 0,13 mln. voor NEM-beleidsmonitoring en € 0,22 mln. voor de wolvenmonitoring. Onder de overige baten is een onttrekking aan de reserve vegetatiekarteringen voor € 1,0 mln. begroot. De werkelijke onttrekking wordt om verslaggeving technische redenen pas gedaan na vaststelling van de jaarrekening. Hierdoor ontstaat een optisch verschil van € 1,0 mln. Deze middelen zijn wel voor dit doel uitgegeven.

3.3. Faunazaken

Wat zijn onze doelen (conform Bestuursprogramma 2023-2027)

1. (Kosten)efficiënte afhandeling van tegemoetkomingsaanvragen faunaschade, de ganzenregeling en edelhertenregeling.
2. Eenduidige juiste communicatie en voorlichting over het voorkomen, bestrijden en betalen van faunaschade.
3. Coördinatie van kwalitatief hoogwaardig onderzoek naar het voorkomen en bestrijden van faunaschade.
4. Efficiënte uitvoering van het interprovinciaal wolvenplan.

Wat hebben we daarvoor in 2025 gedaan

- Professionalisering werkprocessen voor afhandelen faunaschades.
- De door provincies vastgestelde onderzoeksagenda uitvoeren door opdrachten te geven aan onderzoeksbureaus en deze te begeleiden.
- Voorlichting geven aan grondgebruikers over het voorkomen en bestrijden van faunaschade via:
  - Actuele informatie op bij12.nl;
  - Faunaschade PreventieKits;
  - Helpdesk;
  - Bijeenkomsten.
- Provincies voorzien van inhoudelijk en juridisch advies over het voorkomen, bestrijden en betalen van de faunaschade.
- Uitwerken en uitvoeren van de opdracht in kader van advies Raad voor de Dieraangelegenheden (RDA) over de wolf.
- Ondersteuning van de wolventaken bij provincies volgens de afspraken in het interprovinciaal wolvenplan.

Tussenrapportage 2025

Stijging aanvragen

In 2025 is het aantal aanvragen voor tegemoetkomingen en af te handelen bezwaren toegenomen. Om het proces van tegemoetkomingsaanvragen, taxaties en afhandeling van bezwaren goed uit te kunnen blijven voeren is extra capaciteit ingezet.

Wat waren de risico's

Risico: Definitieve kosten van de open-eind-regeling kunnen sterk veranderen vanwege de afhankelijkheid van het faunaschadebeleid, het aantal aanvragen, het aantal schadeveroorzakende dieren, de taxatiekosten, de hoogte van de schade en de gewasprijs.

Beheersing: In de bestaande P&C cyclus indien nodig tussentijds een indicatie van de verwachte kosten geven.

Risico: De bestuurlijke besluitvorming over vrijgestelde soorten zorgt voor een toename aan beschermde soorten waarvoor een tegemoetkoming aangevraagd kan worden en dus ook een toename aan de kosten van de tegemoetkomingen faunaschade.

Beheersing: Agenderen bij bestuurlijke overleggen met LNV om afspraken te maken over de kosten.

Wat heeft het gekost

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
3.3. Faunazaken					
Lasten					
Programmalasten	1.509.735	1.292.255	1.410.755	1.230.799	179.956
Open-einde regeling	87.413.435	61.506.908	111.059.908	104.790.525	6.269.383
Directe personeelslasten	1.765.320	2.005.515	2.058.732	1.805.836	252.896
Overige apparaatslasten	0	778.786	845.706	862.564	-16.857
Totaal lasten	90.688.490	65.583.464	115.375.101	108.689.723	6.685.379
Baten					
Subsidies	0	0		0	0
Overig	0	0	172.000	-6.463.190	-6.635.190
Totaal baten	0	0	172.000	-6.463.190	-6.635.190
Saldo	90.688.490	65.583.464	115.203.101	115.152.913	50.189

Doordat er minder lasten voor Faunaschades zijn uitgegeven, worden de te veel ontvangen bijdragen verrekend via de eindafrekening. De eindafrekening wordt afgewikkeld als negatieve baat. Baten en lasten zijn daardoor beide lager dan begroot en per saldo voor dit kassiersonderdeel in zijn geheel 0. Binnen Faunazaken is een deel van de programmalasten door middel van personele inzet uitgevoerd. Er zijn juristen ingehuurd om de achterstanden op bezwaren te pakken. Per saldo is dit daardoor iets duurder uitgevallen dan begroot. De personele inzet over de gehele vereniging is echter lager uitgevallen dan begroot. Vanwege de toerekeningsystematiek ontstaat hierdoor een optisch overschot dat feitelijk een klein tekort is.

3.4. AdviesCommissie Schade Grondwater (ACSG)

Wat zijn onze doelen (volgens Bestuursprogramma 2023-2027)

Het leveren van kwalitatief hoogwaardige adviezen over schade door grondwater infiltratie of -onttrekking opleveren binnen een maatschappelijk wenselijke termijn.

Wat hebben we daarvoor in 2025 gedaan

- Onafhankelijk en goed adviseren over de oorzaak en de omvang van de schade aan de Colleges van GS.
- Leveren van professionele inhoudelijke en secretariële ondersteuning van de leden van de ACSG.
- Het voeren van goede externe communicatie via de website en werkgroepen voor de onderzoeken.
- Up-to-date houden van het kwaliteitsmanagementsysteem.
- Onderhouden van archieven, computermodellen en -programma's.

Wat waren de risico's

Risico: Er is een dagvaarding van de Stichting Droogteschade Waterwinning gericht aan waterwinbedrijven in 2024. De inhoud van de dagvaarding heeft ook betrekking op de inhoudelijke uitvoering van het werk van de ACSG. Een uitspraak kan dus zorgen voor een noodzakelijke aanpassing van onderzoekswerkwijze van de ACSG

Beheersing: De ACSG zal waar nodig de gevraagde kennis inbrengen in de juridische procedure.

Wat heeft het gekost

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
3.4. AdviesCommissie Schade Grondwater (ACSG)					
Lasten					
Programmalasten	1.103.343	367.763	367.763	778.480	-410.717
Directe personeelslasten	488.638	586.027	601.578	527.679	73.898
Overige apparaatslasten	0	227.567	247.122	252.048	-4.926
Totaal lasten	1.591.981	1.181.358	1.216.463	1.558.207	-341.745
Baten					
Subsidies	611.433	0	0	0	0
Overig	0	0	0	0	0
Totaal baten	611.433	0	0	0	0
Saldo	980.548	1.181.358	1.216.463	1.558.207	-341.745

Voor de specifieke kosten van de AdviesCommissie Schade Grondwater is een overschrijding ontstaan als gevolg van hogere personeelslasten (0,1 mln.) en opdrachten voor specifieke onderzoeken welke niet begroot waren. Hiervoor geldt dat een aparte eindafrekening is opgesteld en deze wordt separaat aan de provincies verzonden.

3.5. Drugsafvaldumpingen

In afwachting van besluitvorming over het tijdelijk verlengen van de provinciale subsidieregeling, in afwachting van een definitieve rijksregeling, is deze taak wederom opgenomen in de begroting.

Tot definitieve besluitvorming worden vanaf 2026 geen middelen aan deze taak toegekend.

Wat zijn de gezamenlijke doelen van provincies in 2025?

1. (Kosten)efficiënte afhandeling van subsidieaanvragen.
2. Professionele organisatie voor de uitvoering van de subsidieregeling.

Wat hebben we daarvoor in 2025 gedaan

- Goede en tijdige afhandeling van de subsidieaanvragen.

Tussenrapportage 2025

Vanwege het eindigen van de regeling is ingezet op besluitvorming over de uitvoering in 2026. Eind 2025 heeft VNG aangegeven deze taak op te pakken.

Wat waren de risico's

Risico: Uitvoering lange termijn en termijn voor rijksregeling nog onduidelijk.

Beheersing: Gevolgen voor de uitvoering meenemen in besluitvorming in najaar 2024 over de rijksregeling en verlenging van provinciale subsidieregeling.

Wat heeft het gekost

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Verschil
3.5. Drugsafvaldumpingen					
Lasten					
Programmalasten	1.815.447	922.990	2.172.990	1.641.453	531.537
Directe personeelslasten	47.010	78.137	80.210	70.357	9.853
Overige apparaatslasten	0	30.342	32.950	33.606	-657
Totaal lasten	1.862.457	1.031.469	2.286.150	1.745.417	540.733
Baten					
Subsidies	1.862.457	1.000.000	2.250.000	1.718.463	-531.537
Overig	0	0	0	0	0
Totaal baten	1.862.457	1.000.000	2.250.000	1.718.463	-531.537
Saldo	0	31.469	36.150	26.954	9.196

De regeling Drugsafvaldumpingen 2026 wordt nog een aantal lopende aanvragen vanuit 2025 via IPO afgewikkeld. Deze worden gedekt uit de resterende middelen voor dit doel. Vanaf 2026 worden de nieuwe subsidieaanvragen voor deze regeling afgewikkeld via de VNG.

3.6. Gemeenschappelijke Beheer Organisatie (GBO-provincies)

Wat zijn onze doelen (conform Bestuursprogramma 2023-2027)

1. Provincies zijn ontzorgd bij het beheer van data die nodig is bij de uitvoering van gemeenschappelijke opgaven.
2. Provincies worden versterkt in hun informatiepositie d.m.v. de (door)ontwikkeling en beheer van gezamenlijke informatieproducten.

Wat hebben we daarvoor in 2025 gedaan

- Veilig in bewaring nemen van data, data controleren, uniformeren van data, toegang geven tot data, faciliteren van uitwisseling van data.
- Ontwikkelen en beheren van informatieproducten.
- Faciliteren van provincies bij de adaptatie van nieuwe dataverwerkingen en informatieproducten.

Toelichting: in 2025 zijn meerdere verzoeken aan BIJ12-GBO gedaan voor het in beheer nemen van bestaande informatieproducten of voor het ontwikkelen van nieuwe informatieproducten. Dat lukte helaas niet altijd, onder andere vanwege *Programma Transitie Applicatielandschap* (PTAL). Soms lukte het wel zoals met de Natuurvriendelijk Isoleren (NVI) applicatie die bij GBO in beheer is genomen.

- Life Cycle Management (LCM) van de informatieproducten en onderliggende ICT.
- Zorgdragen dat de dataverwerking en informatieproducten voldoen aan de geldende kaders en richtlijnen rondom informatiebeveiliging, privacy, archivering en architectuur.

Tussenrapportage 2025

Programma Transitie Applicatielandschap (PTAL)

Het doel van het programma Transitie Applicatielandschap is de realisatie van een veilig, flexibel en schaalbaar cloudplatform voor de huidige en toekomstige informatieproducten van BIJ12. Met dat cloudplatform kan BIJ12 de provincies beter ondersteunen bij de informatievoorziening. Het is een logische voortzetting van het tijdelijke crisisproject na de financiële problemen bij Atos/Eviden.

Kassiersfunctie Landelijke Databank Overstromingsrisico's (LDO)

Sinds 2024 voert IPO een kassiersfunctie uit voor LDO. Deze was in 2024 voor alleen het begrotingsjaar 2024 verwerkt. De kassiersfunctie loopt vooralsnog door tot 2026, De raming is doorgetrokken tot en met 2026.

Ondersteuning Landelijke Databank Overstromingsrisico's

Voor LDO was vanwege de lopende ROR-cyclus (Europese richtlijn voor overstromingsrisico's) éénmalig extra geld nodig voor ondersteuning door Nelen en Schuurmans, kwaliteitscontroles door Deltares en voor extra opslagruimte.

Landelijke Zwemwater Register

De doorontwikkeling van de nieuwe zwemwater publieke website (www.zwemwater.nl) is vertraagd, waardoor afronding in 2025 en niet in 2024 plaatsvindt. De betreffende middelen waren incidenteel voor 2024 beschikbaar. In 2025 was hier geen budget voor geraamd. Voor de afronding is € 25.000 toegevoegd bij de Tussenrapportage 2025.

Implementatie High Value Data

Sinds 9 juni 2024 is de Europese High Value Data uitvoeringsverordening van kracht, waarmee specifieke hoogwaardige gegevenssets openbaar en herbruikbaar moeten worden gemaakt, een taak die BIJ12 namens de provincies uitvoert en waarvoor extra ontwikkelcapaciteit nodig is.

Aanschaf GEO-networks

BIJ12 beheert in opdracht van de provincies verschillende datasets. GEO-networks is een tool om de vindbaarheid, bruikbaarheid en de beheersbaarheid van deze data te verbeteren.

Wat waren de risico's

- *Risico:* Tekort aan ICT-personeel om aan de vraag/opdracht te voldoen (krappe arbeidsmarkt). Hierdoor vertragen projecten en lopen kosten omhoog vanwege de noodzaak voor inhuur externe krachten.
Beheersing:
  - Binding medewerkers door groei mogelijkheden.
  - Jong talent aantrekken en binden door samenwerken met traineeprogramma's.
  - Sourcingstrategie opstellen voor een duurzame oplossing.
- *Risico:* Te weinig prioriteit om bij te blijven met moderne technologieën en processen. Capaciteit wordt besteed aan het beheer van huidige oplossingen waardoor er geen ruimte is om vooruit te kijken.
Beheersing:
  - Starten met gestandaardiseerd toekomstbestendig ICT-platform waarop kan worden ontwikkeld.
  - Budgetallocatie om innovatie mogelijk te maken.
- *Risico:* Inflexibiliteit van de organisatie om in te spelen op nieuwe opdrachten uit de provincies. Doorlooptijd van opdrachtvoorbereiding is erg lang waardoor momentum verloren wordt en kwaliteit van dienstverlening achteruitgaat.
Beheersing:
  - Structurele capaciteit beschikbaar maken voor uitwerken van nieuwe opdrachten.
  - Inrichting van een technische landingsplaats waar nieuwe initiatieven eenvoudig kunnen landen ter voorbereiding van een structureel vervolg (bijvoorbeeld een inbeheername).
- *Risico:* Traagheid in ontwikkeling door complexiteit van processen, kaders en richtlijnen.
Beheersing:
  - Vereenvoudiging van de interne processen, door middel van het professionaliseren van Agile werkwijze.

- o Evaluatie van processen, kaders en richtlijnen om inefficiënties te identificeren en elimineren.

Wat heeft het gekost

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
3.6. Gemeenschappelijke Beheer Organisatie					
Lasten					
Programmalaasten	7.229.236	4.095.981	8.301.981	9.084.460	-782.479
Directe personeelslasten	4.917.532	5.050.253	5.184.262	4.547.423	636.839
Overige apparaatslasten	0	1.961.124	2.129.642	2.172.092	-42.450
Totaal lasten	12.146.768	11.107.358	15.615.885	15.803.975	-188.090
Baten					
Subsidies	121.072	300.000	300.000	75.350	-224.650
Overig	0	0	0	0	0
Totaal baten	121.072	300.000	300.000	75.350	-224.650
Saldo	12.025.696	10.807.358	15.315.885	15.728.625	-412.740

Voor GBO geldt dat de uitvoering in 2025 meer gekost heeft dan geraamd. Vooral de ontwikkelkosten voor de diverse applicaties viel duurder uit dan geraamd. Hier is ongeveer € 0,8 mln. meer voor uitgegeven dan geraamd.

Daarnaast zijn de baten die geraamd waren voor de Risicokaart niet gerealiseerd. Wel is er een bedrag van € 75.000 netto gerealiseerd voor de bijdrage van derden (Rijkswaterstaat) aan de ROR-kaarten.

4. Overige ramingen en uitkeringen

In dit deel van het jaarverslag nemen we ramingen en uitkeringen op waarbij het IPO niet of nauwelijks inzet heeft gepleegd. De inzet van het IPO bestaat met name uit het uitvoeren van financiële afspraken met het Rijk en/of provincies.

4.1. Overige ramingen

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
4.1 Overige ramingen					
Lasten					
Programmalasten	77.506	1.417.441	6.823	0	6.823
Directe personeelslasten	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	0	0	0	0	0
Totaal lasten	77.506	1.417.441	6.823	0	6.823
Baten					
Subsidies	0	0	0	0	0
Overig	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0
Saldo	77.506	1.417.441	6.823	0	6.823

De geraamde € 1,4 miljoen aan programmalasten is via de Tussenrapportage 2025 budgetneutraal gecorrigeerd over diverse programma-onderdelen.

4.2. Overige uitkeringen

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Vershil
4.2 Overige uitkeringen					
<u>Lasten</u>					
Programmalasten	6.700.000	0	3.650.000	3.650.000	0
Directe personeelslasten	0	0	0	0	0
Overige apparaatslasten	0	0	0	0	0
Totaal lasten	6.700.000	0	3.650.000	3.650.000	0
<u>Baten</u>					
Bijdrage provincies	151.108.811	130.143.510	191.082.360	189.875.235	-1.207.125
Eindafrekening Faunaschades 2024-2025	9.185.483	0	0	0	0
Rentebaten en overige bijdragen van derden	0	0	0	475.268	475.268
Overig	0	0	2.041.150	693.000	-1.348.150
Totaal baten	160.294.294	130.143.510	193.123.510	191.043.503	-2.080.007
Saldo	-153.594.294	-130.143.510	-189.473.510	-187.393.503	-2.080.007

Bijdrage provincies

Binnen BIJ12 is een balanspost van € 0,9 mln. aan nog te ontvangen baten van provincies van 2023 en daarvoor komen te vervallen, omdat geconcludeerd is dat deze al ontvangen zijn in voorgaande jaren.

Rentebaten en overige bijdragen van derden € 475.000

Volgens de gebruikelijke werkwijze worden rentebaten niet meegenomen in de begroting.

Overig

De realisatie betreft een deel van het rekeningsaldo 2023 wat vrijvalt in de jaarrekening 2025.

Een bedrag van € 1.348.150 aan geraamde baten derden is niet gerealiseerd. Dit betreft een structurele fout in de begroting, waar bij de meerjarenbegrotingen van 2022 en 2023 de lasten voor Drugsafvaldumpingen (€ 1 mln) en Stikstof (€ 0,35 mln) zijn in omvang verlaagd vanaf jaarschijf 2025, maar de baten zijn blijven staan.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Met ingang van de Begroting 2025 schrijven we in een paragraaf bedrijfsvoering de ontwikkelingen met betrekking tot de interne organisatie van het IPO. Met bedrijfsvoering worden de bedrijfsprocessen bedoeld die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen uit de programma's te realiseren. Hierna gaan wij in op onze beoogde prioriteiten voor de komende twee jaren en geven daar een terugblik op. Daarna gaan we in op de doelen bij enkele bedrijfsvoeringsfuncties. Afsluitend geven we een overzicht van de bedrijfsvoeringslasten.

● I. Onze prioriteiten

Begin 2024 bevestigde het bestuur dat het IPO functioneert als één vereniging, die de provincies vanuit die gezamenlijkheid ondersteunt. Ook in 2025 vormde dit het uitgangspunt voor de verdere ontwikkeling van de organisatie.

In de loop van 2025 vond een belangrijke wisseling in de leiding plaats: de algemeen directeur vertrok en een interim-algemeen directeur trad aan. Hij nam de regie op de organisatieontwikkeling en koos ervoor de eerder opgestelde Ontwikkelagenda los te laten en de ontwikkeling voort te zetten onder een nieuw programma: Samen Sterk.

Samen Sterk bouwt voort op elementen van de Ontwikkelagenda en richt zich op het versterken van de organisatie als geheel. In 2025 is langs meerdere samenhangende pijlers gewerkt:

- het ontwikkelen van een nieuwe organisatievisie en bestuurlijk afwegingskader;
- het versterken van de basis van de bedrijfsvoering;
- investeren in leiderschap en organisatiecultuur;
- het herstellen van de balans tussen inhuur en vaste formatie;
- het verduidelijken van de verhouding tussen programmasturing en lijnsturing, inclusief een werkbare span of attention voor managers.

De in 2025 ingezette koers legt de basis voor de jaren die volgen. Samen Sterk blijft daarbij richtinggevend voor de verdere versterking van de organisatie.

Tot slot: bijzondere aandacht ging in 2025 uit naar het op orde brengen van de bedrijfsvoering. Gebleken is dat versterking van de bedrijfsvoering een noodzakelijke randvoorwaarde is voor het functioneren van de vereniging als geheel. Zonder gerichte verbetering nemen risico's op het gebied van beheersing, continuïteit en werkdruk verder toe en blijft de organisatie in brede zin kwetsbaar.

Deze kwetsbaarheid kwam in 2025 met name tot uitdrukking binnen de ondersteunende functies. De groeiende financiële omvang, door extra bestuurlijke opdrachten en groei van de kassiersfunctie, en de groeiende complexiteit legden druk op financiën en control, terwijl structurele borging en capaciteit beperkt waren. Ook binnen HR werd duidelijk dat gerichte investeringen nodig zijn, zowel in personele capaciteit als in de inrichting van werkprocessen en ondersteunende systemen. Op het gebied van ICT en informatievoorziening bleek de inrichting in 2025 onvoldoende robuust en toekomstbestendig. Daarnaast waren functies als inkoop, juridische ondersteuning en facilitaire dienstverlening niet in dezelfde mate meegegroeid met de organisatie.

De in 2025 ingezette maatregelen vormen daarmee het vertrekpunt voor vervolgstappen in de komende jaren.

● Nieuwe afdeling Bedrijfsvoering en Communicatie en Public Affairs per 1-4-2024

In de begroting 2025 was voorzien dat de oprichting van één integrale afdeling Bedrijfsvoering ruimte zou bieden voor verdere harmonisatie van bedrijfsvoeringsprocessen. In 2025 is deze harmonisatie niet als losstaand traject opgepakt, maar ingebed in de bredere ambitie om de bedrijfsvoering structureel op orde te brengen.

Daarbij is niet alleen gekeken naar het uniformeren van processen, maar ook naar de randvoorwaarden die de organisatie robuuster en toekomstbestendiger maken: de samenhang tussen processen, ondersteunende systemen en de benodigde personele bezetting. Deze integrale aanpak sluit aan bij de bestuurlijke keuze om een stabiele en professioneel ingerichte bedrijfsvoering als fundament te versterken.

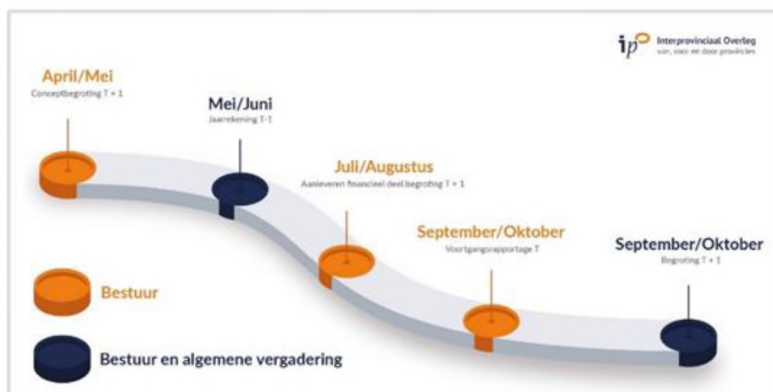
De verdere uitwerking hiervan loopt door in de komende jaren, met blijvende aandacht voor samenhang en kwaliteit.

● Verbeteren planning en control cyclus

In 2024 zijn afspraken gemaakt om de planning- en controlcyclus van de IPO-vereniging te vereenvoudigen en overzichtelijker te maken. Deze afspraken zijn in 2025 uitgevoerd. Volgens de gezamenlijke lijn van penningmeester, klankbordgroep P&C van de Algemene Vergadering en het IPO-bestuur is het aantal P&C-producten met ingang van 2025 teruggebracht van zes naar vier. De nieuwe cyclus bestaat uit:

- de concept-begroting,
- de definitieve begroting,
- één tussentijdse rapportage,
- en het jaarverslag en de jaarrekening.

Deze vereenvoudiging draagt bij aan meer focus in de sturing, een beter hanteerbare verantwoordingsstructuur en meer duidelijkheid voor zowel bestuur als organisatie.

● Mensen en middelen

In de begroting 2025 is aangegeven dat het IPO de ambitie had om in de bestuursperiode 2023-2027 te gaan werken met de zogenoemde Mensen- en Middelen-methodiek, zoals aangekondigd in de Kaderbrief 2023. In 2025 is deze ambitie heroverwogen en is besloten het traject voorlopig stop te zetten.

In de eerste plaats is gekozen om de focus te leggen op het op orde brengen van de basis van de bedrijfsvoering. Dit wordt gezien als een noodzakelijke randvoorwaarde om een systematiek als Mensen en Middelen op een zorgvuldige en effectieve wijze te kunnen invoeren. In 2025 beschikte de organisatie nog niet over een nieuw financieel systeem en kreeg de versterking en harmonisatie van de bedrijfsvoering prioriteit. Tegen die achtergrond werd het organisatorisch niet opportuun geacht om gelijktijdig een nieuwe, fundamenteel andere werkwijze in te voeren.

Daarnaast heeft in 2025 onvoldoende het bestuurlijke gesprek kunnen plaatsvinden over de toepassing, reikwijdte en consequenties van de Mensen- en Middelen-methodiek. Gelet op het belang van expliciete bestuurlijke keuzes en draagvlak is ervoor gekozen dit traject niet verder uit te werken zonder duidelijke richting vanuit het bestuur.

Tot slot is het voornemen om met de Mensen- en Middelen-methodiek te gaan werken ingehaald door de nieuwe bestuursopdracht m.b.t. het doorlichten van de begroting, waarbij onder meer wordt gekeken naar de opbouw en inrichting daarvan. De uitkomsten van deze doorlichting zijn bepalend voor eventuele vervolgstappen in de verdere ontwikkeling van de begrotings- en sturingssystematiek.

II. Bedrijfsfuncties

● **Personele sterkte**

De formatie omvat het toegestane aantal fte binnen de IPO-vereniging, inclusief formatie die wordt gefinancierd uit tijdelijke subsidies en programma's. In de uitvoering kan de bezetting gedurende het jaar afwijken van de formatie, bijvoorbeeld door tijdelijke onder- of overbezetting, waarbij het beschikbare budget voor formatie steeds het kader vormt.

In 2025 is binnen deze kaders gestuurd op een doelmatige inzet van capaciteit, passend bij de prioriteit om de basis van de bedrijfsvoering op orde te brengen.

Onze medewerkers

In de begroting 2025 is aangegeven dat de aantrekkelijke arbeidsmarkt zou leiden tot meer verloop en tot extra inspanningen op het terrein van werving, selectie en behoud van medewerkers. Deze toezeggingen zijn in 2025 ingevuld.

In 2025 is de recruitmentfunctie binnen de organisatie versterkt door de aanstelling van een recruiter. Daarnaast zijn het recruitmentbeleid en de bijbehorende processen vastgesteld. Ter ondersteuning hiervan is de voorbereiding gestart voor de aanbesteding van een recruitmentsysteem, met als doel de wervingsprocessen efficiënter en professioneler in te richten.

Ook is in 2025 extra aandacht besteed aan het verwelkomen en het behoud van medewerkers, in het kader van de bredere harmonisatie van de bedrijfsvoering. Voor nieuwe medewerkers zijn welkomstbijeenkomsten georganiseerd en is een buddy-systeem ingericht om nieuwe mensen een warme start binnen de organisatie te geven. Hiermee is invulling gegeven aan de eerste fase van een meer structurele aanpak van onboarding.

Daarnaast is voortgebouwd op de in 2024 ingezette overgang naar het functiehuis van de provincies. In 2025 is verdere voorbereiding getroffen voor de harmonisatie van personele regelingen, passend bij het streven naar meer eenduidigheid en professionaliteit binnen de vereniging.

Tot slot is gewerkt aan het in balans brengen van de verhouding tussen vaste en ingehuurd medewerkers. Uitgangspunt is dat vaste werkzaamheden door medewerkers met een vast contract worden uitgevoerd, wat in 2025 nog onvoldoende het geval was: het aandeel externe inhuur lag rond de 50%. In dat jaar is het nieuwe inhuurbeleid vastgesteld, dat duidelijkheid biedt over wanneer, tegen welke tarieven en op welke (rechtmatige) wijze externe inhuur wordt ingezet. In 2026 wordt dit beleid geïmplementeerd. De directie stelt daarbij een richtinggevend

inhuurpercentage vast en vraagt managers om, binnen deze kaders, per unit of afdeling een plan op te stellen om de balans tussen vast en ingehuurd personeel te herstellen.

Inkoop

In de begroting 2025 is aangekondigd dat gewerkt zou worden aan een meer centrale en professionele inrichting van de inkoopfunctie binnen de IPO-vereniging. In 2025 zijn hierin concrete stappen gezet.

In 2025 is een inkoopvisie opgesteld en zijn het inkoop- en inhuurbeleid voor de gehele vereniging vastgesteld. Daarnaast is de bezetting van het inkoopteam versterkt. Hiermee is een basis gelegd voor een meer uniforme en robuuste inrichting van de inkoopfunctie. Om efficiency te bevorderen en risico's te beperken, is in 2025 aanvullend ingezet op het uitbesteden van delen van de inhuur. Naast de bestaande IT-inhuurbroker is een broker aanbesteed voor inhuur op overige functies. Ook is getoetst of de organisatie voldoet aan de Wet DBA. Geconstateerde risico's zijn aangepakt en opgelost.

Met deze stappen is in 2025 invulling gegeven aan de toezeggingen uit de begroting en is de centrale inkoopfunctie verder geprofessionaliseerd.

ICT en kantoorautomatisering

In 2025 is gewerkt aan de vernieuwing en centralisatie van de kantoorautomatisering, met als doel één gezamenlijke digitale werkomgeving voor alle medewerkers.

De Europese aanbesteding voor de primaire kantoorautomatisering (M365) is afgerond, maar liep vertraging op door het Microsoft-raamcontract. De gunning heeft plaatsgevonden; de implementatie met de nieuwe beheerder en de migratie naar één Microsoft-omgeving — inclusief SharePoint — volgen in het eerste kwartaal van 2026.

Daarnaast zijn de bedrijfsvoeringsapplicaties opgenomen in het applicatie- en portfoliooverzicht, en is de voorbereiding getroffen om deze beschikbaar te stellen binnen de nieuwe Microsoft-omgeving. Ook het Bring Your Own Device (BYOD)-beleid wordt in 2026 uitgewerkt, in samenhang met de nieuwe beheerorganisatie.

Niet alle geplande stappen zijn in 2025 afgerond, maar het jaar heeft een stevige basis gelegd voor verdere centralisatie en professionalisering van de ICT-omgeving.

Facilitaire zaken

In 2025 zijn de bestaande facilitaire voorzieningen van de IPO-vereniging voortgezet. De vergadercentra van BIJ12 en het IPO-bureau zijn ook in 2025 intensief gebruikt, zowel door de eigen organisatie als door de leden.

In de loop van 2025 is zichtbaar geworden dat het toenemende aantal externe boekingen, in combinatie met de groei van de organisatie, vraagt om een herijking van het beleid ten aanzien van vergaderfaciliteiten. Deze constatering vormt de basis voor verdere beleidsontwikkeling op dit terrein in de daaropvolgende periode.

Daarnaast is in 2025 het faciliteren van werkplekken bij het IPO-bureau in Den Haag voor belangenbehartigers van provincies voorgezet. De aandacht voor duurzaamheid binnen de facilitaire dienstverlening heeft onverminderd aandacht gekregen.

● **Juridische ondersteuning**

In 2025 bleef de toename van het aantal en de omvang van Woo-verzoeken een belangrijk aandachtspunt voor de IPO-vereniging. De verwachting blijft dat deze stroom structureel hoog zal blijven. Dit brengt met zich mee dat de organisatie een blijvende rol heeft in het aanleveren van documenten aan provincies en in het behandelen van zienswijzen op voorgenomen openbaarmakingen.

In 2025 is gestart met de verkenning van de juridische functie binnen de bedrijfsvoering. Deze verkenning heeft echter vertraging opgelopen als gevolg van onderbezetting en wisselingen in de directie. In het eerste kwartaal van 2026 is deze verkenning hervat, met het doel te komen tot een toekomstbestendige inrichting van de juridische ondersteuning.

III. Totaal bedrijfsvoeringslasten

In de tabel hieronder zijn de totale geraamde en gerealiseerde bedrijfsvoeringslasten weergegeven.

	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025	Verschil
Personeelslasten	33.740.450	34.775.450	31.911.736	2.863.715
Materiele bedrijfsvoeringlasten	4.912.522	5.922.522	5.132.234	790.288
Totaal	38.652.973	40.697.973	37.043.970	3.654.003

Het verschil binnen de bedrijfsvoeringslasten wordt op hoofdlijnen verklaard door moeilijk vervulbare vacatures binnen de gehele vereniging. Hiertegenover staat extra inhuur binnen de programma's waardoor het verschil per saldo lager is binnen de gehele rekening. Daarnaast is sprake van overschotten binnen de budgetten voor opleidingen, POB en overige kantoorkosten.

II. Jaarrekening 2025

1. Balans per 31 december 2025

Balans per 31 december 2025		
(vóór resultaatbestemming, bedragen in euro's)		
	<u>31-12-2025</u>	<u>31-12-2024</u>
Activa		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	826.685	919.033
Vlottende activa		
<u>Vorderingen en overlopende activa</u>		
Debiteuren	3.477.955	24.049.135
Overlopende activa	<u>9.293.585</u>	<u>15.033.557</u>
	12.771.540	39.082.692
<u>Liquide middelen</u>		
Liquide middelen	<u>35.179.045</u>	<u>16.028.416</u>
Totaal activa	<u>48.777.270</u>	<u>56.030.141</u>
	<u>31-12-2025</u>	<u>31-12-2024</u>
Passiva		
Eigen vermogen		
Algemene (overige reserve	1.000.000	1.336.172
Resultaat boekjaar	<u>2.314.237</u>	<u>1.471.916</u>
	3.314.237	2.808.088
Voorziening	2.620.286	16.036.688
Vlottende passiva		
Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Kortlopende schulden	12.484.256	12.751.325
Overlopende passiva	<u>30.358.492</u>	<u>24.434.040</u>
	42.842.748	37.185.365
Totaal passiva	<u>48.777.270</u>	<u>56.030.141</u>

2. Staat van baten en lasten 2025

	2025 Begroting 2025		2024
Baten			
Contributie provincies	184.623.081	191.082.360	161.283.510
Overige bijdragen provincies	3.669.489	1.348.150	6.420.208
<u>Totale bijdragen provincies</u>	<u>188.292.570</u>	<u>192.430.510</u>	<u>167.703.718</u>
Baten andere overheden en derden	9.262.624	16.394.000	2.640.911
Baten van vorig naar volgend jaar	-903.929	693.000	1.878.311
Overige bedrijfsopbrengsten	66.074	-	564.499
<u>Totale overige bijdragen</u>	<u>8.424.768</u>	<u>17.087.000</u>	<u>5.083.721</u>
Totale baten	196.717.338	209.517.510	172.787.439
Lasten			
Personeelskosten	34.282.235	34.775.451	31.008.533
Facilitaire kosten	772.789	4.279.380	1.973.864
Afschrijvingskosten	107.761	137.000	212.798
Overige kosten	2.236.293	1.506.142	484.783
Projectkosten	157.333.454	168.819.537	137.644.130
Totale lasten	194.732.532	209.517.510	171.324.108
Resultaat voor financiële baten en last	1.984.806	-	1.463.331
Financiële baten en lasten	329.431	-	8.585
Saldo staat van baten en lasten	2.314.237	-	1.471.916

Resultaatbestemming

Het bestuur wordt voorgesteld, het positieve resultaat ad € 2.314.237 aan te wenden ter dekking van de lasten uit het project "De basis op orde". In de Begroting 2025 en de Tussenrapportage 2025 is besloten de reserve vegetatiekarteringen voor € 1.000.000 in te zetten. Deze onttrekking is als dekking ingezet voor het doel waarvoor de reserve initieel is opgericht. Dit kan echter administratief pas verwerkt worden bij vaststelling van de jaarstukken. Het voorstel bij de conceptbegroting 2027 en Tussenrapportage 2026 ter dekking van de lasten van het project "De basis op orde" wordt derhalve € 1.000.000 hoger, te weten € 3.314.237.

3. Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Statutaire zetel

IPO De vereniging draagt de naam Het Interprovinciaal Overleg, afgekort IPO. Zij heeft haar statutaire zetel in Den Haag. IPO-bureau is gehuisvest aan de Herengracht 23 te Den Haag en BIJ12 is gehuisvest aan de Leidseveer 2 te Utrecht. Het verenigingsjaar valt samen met het kalenderjaar.

Activiteiten

De vereniging het Interprovinciaal Overleg is de koepelorganisatie van, voor en door de 12 provincies, en bestaat uit IPO-bureau en BIJ12. IPO-bureau behartigt de gezamenlijke belangen van de provincies en biedt hen een platform voor het stimuleren van innovatie en uitwisseling van kennis. De provinciale opgaven vergen daarnaast regelmatig specifieke ondersteuning vanuit de koepelorganisatie, zoals strategische advisering, standpuntbepaling of een programmatisch aanpak voor een beleidsopgave.

Bij BIJ12 zijn uitvoeringsactiviteiten ondergebracht van de provincies gezamenlijk. De provincies bepalen de beleidskaders; de werkzaamheden van BIJ12 zijn beleidsarm. Het gaat om concrete uitvoeringstaken en taken ter ondersteuning daarvan:

- De coördinatie van de uitvoering van het subsidiestelsel Natuur en Landschap;
- Het beheer van gemeenschappelijke informatiesystemen;
- Het afhandelen van aanvragen faunaschades (tegemoetkomingsaanvragen faunaschade, dassenovereenkomsten, edelherten- en ganzenregeling) veroorzaakt door natuurlijk in het wild levende dieren én het adviseren over het voorkomen en bestrijden van deze schades;
- Secretariële en inhoudelijke ondersteuning van de onafhankelijke AdviesCommissie Schade Grondwater (ACSG) en het opstellen van adviezen over schade door grondwateronttrekkingen en – winningen;
- De (proces)coördinatie van monitoring, dataopslag, informatie, analyse en rapportages van natuurgegevens, met name voor de verantwoording richting Rijk en EU;
- De ondersteuning van of namens de provincies bij het dossier Stikstof en Natura 2000 (voorheen Programma Aanpak Stikstof)

De uitvoering van deze taken wordt ondersteund door de unitbedrijfsvoering voor onder meer een rechtmatige inkoop, een gezonde financiële administratie en professionele communicatie.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2025, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2025.

7.1 Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor de financiële verslaggeving, zoals opgenomen in de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving Organisaties-zonder-winststreven (RJ 640). De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en het resultaat zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen. De jaarrekening is opgesteld in euro. Toelichtingen op posten in de balans en staat van baten en lasten zijn in de jaarrekening opgenomen.

Begroting

In de staat van de ontwikkeling van opbrengsten en kosten en in de staat van baten en lasten is de laatst vastgestelde begroting meegenomen over het jaar 2025.

Continuïteitsveronderstelling

De verwachting is dat het geheel van de activiteiten van vereniging IPO, waaraan de activa en passiva dienstbaar zijn, wordt voortgezet. Deze jaarrekening is derhalve opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Verbonden partijen

De vereniging heeft geen verbonden partijen in de zin van het jaarrekeningrecht.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. De volgende waarderingsgrondslagen zijn naar de mening van het management het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie, en vereisen een aantal schattingen en veronderstellingen:

- Economische gebruiksduur van materiële vaste activa; en
- Waardering van voorzieningen.

7.2 Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Activa en passiva

Activa en passiva worden tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa. Activa waarvan het waarschijnlijk is dat de realiseerbare waarde lager is dan de boekwaarde, worden afgewaardeerd tot het niveau van de hoogste van de indirecte en directe realiseerbare waarde.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van

resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar waarschijnlijk in de praktijk zullen voordoen, en niet op voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich voordoen.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. Financiële instrumenten omvatten tevens in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Financiële instrumenten, inclusief de van de basiscontracten gescheiden afgeleide financiële instrumenten, worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde. Na de eerste opname (tegen reële waarde) worden financiële instrumenten gewaardeerd op de manier zoals beschreven in de grondslagen voor de desbetreffende financiële instrumenten.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de verkrijgings- of vervaardigingsprijs volgens de lineaire methode op basis van de verwachte economische levensduur. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Indien middelen niet ter vrije beschikking staan, dan wordt hiermee bij de waardering rekening gehouden.

Bestemmingsreserve

De vereniging IPO beschikt niet over eigen vermogen, aangezien het batig saldo via de resultaatverdeling jaarlijks wordt gerestitueerd aan de provincies dan wel wordt doorgeschoven naar het volgende jaar. Wel worden geormerkte middelen aangehouden ter grootte van beschikbaar gestelde middelen voor beleidsdoelen, die al in uitvoering zijn genomen maar per ultimo nog niet zijn gerealiseerd.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan en die het gevolg zijn van een gebeurtenis uit het verleden, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting en verliezen af te wikkelen. Indien het verschil tussen de nominale en contante waarde van de verplichtingen materieel is, worden voorzieningen gewaardeerd tegen contante waarde.

Schulden

Onder de langlopende schulden worden schulden opgenomen met een resterende looptijd van meer dan één jaar. De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar. De schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien geen sprake is van (substantiële) agio/disagio of transactiekosten dan is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

7.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen. Baten en lasten worden verwerkt in het jaar waarop zij betrekking hebben. Daarbij wordt voorzichtigheid betracht overeenkomstig de grondslagen die gelden voor het opnemen van activa en passiva (zoals eerder vermeld). Baten en lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, worden aan dit boekjaar toegerekend. In het geval van een geconstateerde fout in voorgaande boekjaren wordt fouterstel toegepast.

Pensioenverplichting

De vereniging heeft een toegezegde-pensioenregeling. Deze regeling wordt gefinancierd door afdrachten aan de pensioenuitvoerder, te weten het bedrijfstakpensioenfonds ABP. De pensioenverplichtingen worden gewaardeerd volgens de "verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering". In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de staat van baten en lasten verantwoord. Ultimo 2025 waren voor de vereniging geen pensioenvorderingen en geen verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie. Naar de stand van ultimo 2025 is de dekkingsgraad ABP 123,5% (bron: website www.abp.nl)

Baten provincies

De reguliere provinciale bijdrage wordt vastgesteld op basis van de door het bestuur vastgestelde begroting. Met de zogenoemde IPO-verdeelsleutel wordt de bijdrage per provincie berekend. Bij Bij12 is de provinciale bijdrage deels ook bepaald op basis van provinciaal belang. Naast de reguliere provinciale bijdrage worden door de provincies ook bijdragen verstrekt voor aanvullende activiteiten.

Baten derden en andere overheden

Door derden en andere overheden worden bijdragen verstrekt voor de uitvoering van diverse programma's. Deze zijn apart zichtbaar gemaakt in de jaarrekening.

7.4 Grondslagen voor gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

7.5 Waarderingsgrondslagen WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering topinkomens (WNT) heeft Vereniging IPO zich gehouden aan de wet- en regelgeving inzake de WNT, waaronder de instellingsspecifieke (sectorale) regels. De WNT-verantwoording inzake Vereniging IPO is opgenomen in de toelichting op de staat van baten en lasten.

4. Toelichting op de balans

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa	Kantoor	Kantoor automatisering	Meubilair en overige kantoorinrichting	Kantoormachines	Totaal
Afchrijvingspercentages		6,67% 20% - 33%	10%	14%	
Boekwaarde per 1 januari	30.121	343.751	544.529	632	919.033
bij: investeringen boekjaar	-	11.035	-	-	11.035
af: desinvesteringen boekjaar	-	-	-	-	-
af: afschrijvingen boekjaar	-11.589	-35.743	-55.419	-632	-103.383
Boekwaarde per 31 december	18.532	319.043	489.110	0	826.685
Recapitulatie:					
aanschafwaarde	603.872	1.236.584	1.486.193	54.031	3.380.680
af: desinvesteringen	-	-	-	-	-
cummulatieve afschrijvingen	-585.339	-917.542	-997.083	-54.033	-2.553.997
Boekwaarde per 31 december	18.533	319.042	489.110	-0	826.685

Debiteuren

	31-12-2025	31-12-2024
Debiteurensaldo	3.477.955	24.049.135

Er is géén voorzieningen dubieuze debiteuren noodzakelijk geacht.

De daling van de debiteuren wordt veroorzaakt doordat ultimo 2024 de begroting nog niet volledig gefactureerd was en dit ultimo 2025 wel het geval was.

Overige vorderingen en overlopende activa

	31-12-2025	31-12-2024
Vooruitbetaalde kosten	293.988	399.295
RC secretariaat Kring van Provinciesecretarissen	93.860	182.714
RC Provincies	1.264.441	13.066.486
Nog te ontvangen bijdragen programma's	263.532	210.877
Overige nog te ontvangen bijdragen	3.939.571	1.103.924
Overige vorderingen	3.438.192	70.261
Totaal	9.293.585	15.033.557

De daling van de rekeningcourant positie met de provincies wordt veroorzaakt doordat de bevoorschotting van de middelen ter dekking van de uitgaven faunaschades in lijn is gebracht met de uitgaven.

De stijging van de overige nog te ontvangen bijdragen is te verklaren door NDFP middelen die via de meicirculaire zijn ontvangen door provincies. Deze middelen zijn niet ontvangen. Daarnaast is de additionele bijdrage aan de slotwijziging voor een enkele provincie nog niet gefactureerd.

De overige vorderingen zijn gestegen als gevolg van een vordering op de Belastingdienst inzake omzetbelasting.

Liquide middelen

	31-12-2025	31-12-2024
Bank	34.917.627	15.879.743
Kasgeld	137	234
Borgsommen	261.282	148.439
Totaal	35.179.045	16.028.416

De liquide middelen zijn vrij beschikbaar met uitzondering van de afgegeven bankgaranties ad € 167.057.

Eigen vermogen

	<u>Stand per 01-01-2025</u>	<u>Vewerking resultaat 2024</u>	<u>Stand per 31-12-2025</u>	<u>Voorstel onttrekking reserve</u>	<u>Saldo na resultaat verwerking</u>
Vegetatiekarteringen	1.300.000	300.000	1.000.000	1.000.000	-
Resultaat 2024	1.471.916	1.471.916	-	-	-
Overig	36.172	36.172	-	-	-
Resultaat 2025			2.314.237	2.314.237	-
Totaal	2.808.088	1.808.088	3.314.237	3.314.237	-

Bij de jaarrekening 2014 is een Bestemmingsreserve *Vegetatie Karteringen* (ad € 1.600.000) voor de ontwikkeling van een uniforme systematiek voor de vegetatiekarteringen gevormd. De laatste twee jaren is jaarlijks € 300.000 onttrokken aan deze reserve om de kosten hieromtrent te bekostigen. Ultimo 2024 resteert nog € 1.300.000 binnen deze reserve. In 2025 is het gehele resterende saldo onttrokken waardoor de bestemmingsreserve ultimo 2025, na resultaatbestemming is opgeheven. Bij het Resultaat 2025 wordt het bestuur gevraagd aan de AV voor te stellen dit bedrag aan te wenden ter dekking van de lasten uit het project "De basis op orde".

Voorzieningen

Voorziening	Stand per 01-01-2025	Toevoegingen 2025	Onttrekkingen 2025	Stand per 31-12-2025
Flankerend beleid	88.258	373	88.631	-
Uitbetaling faunaschades	15.948.430	2.620.286	15.948.430	2.620.286
	16.036.688	2.620.659	16.037.061	2.620.286

Voorziening flankerend beleid is bij IPO-bureau getroffen voor de verplichting van één uitkering. De faunaschades zijn aanzienlijk afgenomen ten opzichte van voorgaand jaar. Dit wordt veroorzaakt doordat de doorlooptijd van het verwerken van aanvragen is afgenomen.

Crediteuren

	31-12-2025	31-12-2024
Crediteurensaldo	12.484.256	12.751.325

Overige schulden & overlopende passiva

	31-12-2025	31-12-2024
Vooruitontvangen baten	3.034.712	3.138.992
Tussenrekening ZH		1.572.787
NDFP	3.630.468	4.407.842
Nog te betalen verplichtingen	3.539.493	5.418.495
Te betalen BTW		2.073.901
Nog te besteden subsidiegelden	4.055.382	637.500
Nog te betalen kosten	6.753.798	6.615.965
Nog te betalen aan provincies	8.519.357	
Nog te betalen vakantiedagen	825.278	568.554
Totaal	30.358.488	24.434.036

De stijging van de overige schulden wordt grotendeels veroorzaakt door de afrekening van de faunaschades aan de provincies van € 8.519.357. Er is tevens een stijging zichtbaar bij de vooruit ontvangen baten. Dit betreft een vooruit ontvangen subsidie I&W, en onderbestedingen gedurende 2025 op projecten van Drugsafvaldumpingen, VVM en het Landelijk Informatiepunt Wolf, dit betreft middelen die in 2026 besteed worden of terugbetaald.

Daarnaast is er een daling zichtbaar van de nog te betalen BTW, dit ultimo 2025 een vordering en heeft te maken met het moment waarop de begroting en tussentijdse wijzigingen in rekening gebracht worden bij de leden.

De daling van de nog te betalen verplichting komt voort uit bestedingen rondom het NDFP-transitiekosten.

Vooruit-ontvangen middelen

Van de in 2025 ontvangen subsidies/bijdragen schuift een bedrag van bijna € 3,7 miljoen door naar 2026. Dit bedrag - dat geen effect heeft op het rekeningresultaat 2025 - is als volgt opgebouwd:

2.1. Ruimte en leefomgeving:	€ 0,10 miljoen
2.4. Klimaat en energie:	€ 0,42 miljoen
2.7. Digitalisering:	€ 0,04 miljoen
3.1 Landelijk informatiepunt Wolf:	€ 1,19 miljoen
3.3 Verbeterprogramma VH-Monitoring:	€ 1,36 miljoen
3.5 Drugsafvaldumpingen:	€ 0,58 miljoen

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Huurkosten kantoorruimte Herengracht t/m 03- 2029	€ 628.329
Huurkosten kantoorruimte 1 ^e en 3 ^e etage Leidseveer t/m 12-2030	€ 3.077.255
Huurkosten kantoorruimte 2 ^e etage Leidseveer t/m 12-2027	€ 181.144

5. Toelichting op de staat van baten en lasten

Bijdragen provincies

De bijdragen van de provincies zijn conform begroting en verdeelsleutel opgenomen. De Overige bijdragen van de provincies zijn apart vermeld.

Overige baten

Onder baten zijn de ontvangen baten van andere overheden en derden opgenomen. Aanvullend is het saldo opgenomen van de baten die uit vorig jaar mochten worden besteed minus de baten die naar volgend jaar kunnen worden overgeheveld.

Personeelskosten

De personeelskosten zijn voor de personeelsbegroting 2025 berekend voor vast personeel op basis van werkelijke salarislasten en, indien niet vast ingevuld, op basis van de betreffende salarisschalen. Bij personeelwisselingen is het gebleken dat sommige functies moeilijk ingevuld kunnen worden. Dit heeft zijn weerslag op de uitputting van de personeelsbegroting. In 2025 was de formatie ingevuld met vast personeel en een aantal detacheringen en ingehuurd medewerkers. Personeels- en inhuurlasten komen ook ten laste van programmamiddelen. Dit verklaart tevens het verschil tussen begroting en realisatie.

Afschrijvingskosten

De afschrijvingen 2025 wijken niet af ten opzichte van die van 2024, deze zijn volgens dezelfde methodiek doorgezet. Voor een nadere toelichting verwijzen naar het overzicht van de materiële vaste activa.

Facilitaire kosten

De facilitaire kosten bestaan uit de kosten voor huisvesting, ICT, kantoorbenodigdheden en externe vergaderingen. Deze kosten zijn iets lager dan begroot.

Project- en programmakosten

In de project- en programmakosten zijn opgenomen alle specifiek hieraan toe te wijzen kosten.

Overige kosten

De overige kosten zijn iets hoger dan begroot, als gevolg van incidentele kosten voor aanpassingen in iBabs.

6. Verantwoording Wet Normering Topinkomens (WNT)

De bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur (en overige topfunctionarissen) over het jaar 2025 is als volgt:

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

Functie (functienaam)	M.J. Fraanje algemeen directeur
In dienst vanaf (datum begin functievervulling)	1-jan-25
In dienst tot en met (datum einde functievervulling)	31-jul-25
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja
Deeltijdfactor (minimaal 0,025 fte)	100%
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 103.533
Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	€ 13.027
Totale bezoldiging uit hoofde van de functie van topfunctionaris	€ 116.560

Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 142.882
--	-----------

Vergelijkende cijfers 2024

(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja
Deeltijdfactor (minimaal 0,025 fte)	100%
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 168.778
Voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn	€ 23.272
Totale bezoldiging uit hoofde van de functie van topfunctionaris	€ 192.050

Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 233.000
--	-----------

Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking

Functie (functienaam)	P. Teesink interim algemeen directeur
periode functievervulling	1-sep-25
In dienst tot en met (datum einde functievervulling)	31-dec-25
aantal kalendermaanden functievervulling	4
omvang dienstverband in uren	707
werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief	ja
Totale bezoldiging	€ 105.500

Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 130.800
--	-----------

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich na 31 december 2025 geen significante gebeurtenissen voorgedaan die van invloed zijn op de cijfers per balansdatum of toekomstverwachtingen.

Vaststelling jaarrekening

Het algemeen bestuur van Vereniging IPO heeft de jaarrekening 2025 vastgesteld in de vergadering van 23 juni 2026.

Vaststelling IPO-bestuur

Het bestuur van de Vereniging IPO, kennis genomen hebbend van de jaarrekening 2025 van de Vereniging IPO, alsmede van de daarop betrekking hebbende stukken, behorend bij agendapunt 01 van de vergadering van 21 mei 2026,

III. Overige gegevens

Statutaire regeling over de bestemming van het resultaat

In artikel 16 lid 5 van de statuten is geregeld dat de jaarrekening door het bestuur wordt vastgesteld. Omtrent de bestemming van het saldo van de staat van baten en lasten is niets expliciet in de statuten opgenomen.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Hiervoor wordt verwezen naar de hierna opgenomen controleverklaring.

De verwerking van resultaatbestemming

In afwijking van de grondslagen, wordt het bestuur gevraagd aan de AV voor te stellen het positieve resultaat van € 3.314.237 - bestaande uit € 2.314.237 aan saldo van baten en lasten en € 1.000.000 onttrekking reserve vegetatiekarteringen - aan te wenden voor de kosten uit het project "De basis op orde".

Besluit

Deze jaarrekening vast te stellen.

Utrecht, 21 mei 2026

I.R. Adema Voorzitter	P.J.L.M. Teesink Secretaris
J. Beemsterboer Provincie Noord-Holland	J.N. Simonse Provincie Flevoland
H.P. van Essen Provincie Utrecht	L.A.L. Faassen Provincie Limburg
H.E. Emmens Provincie Drenthe	H.T. Siersema-Orsel Provincie Groningen

A.W. Kooistra Provincie Fryslân	E.G. Grijsen Provincie Overijssel
J.E.M. Mol Provincie Gelderland	A.J. van der Maas Provincie Zeeland
A. Bonte Provincie Zuid-Holland	S. Boelema Provincie Noord-Brabant

Bijlagen

Afkortingen

Afkorting	Volledige omschrijving
AAC	ambtelijke adviescommissie
ACSG	Adviescommissie Schade Grondwater
AEWA	Agreement on the Conservation of African-Eurasian Migratory Waterbirds
ANLb	agrarisch natuur- en landschapsbeheer
APPA	Algemene pensioen- en uitkeringswet politieke ambtsdragers
AV	Algemene Vergadering
BAC	bestuurlijke adviescommissie
BBL	Besluit bouwwerken leefomgeving
BBP	bruto binnenlands product
BeSI:	beschermde soorten Indicator
BKL	Besluit Kwaliteit Leefomgeving
BO	bestuurlijk overleg
BOFv	Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen
BZK	(ministerie van) Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties
CEP	centraal economisch plan
CGBD	Catalogus Groenblauwe Diensten
CPB	Centraal Planbureau
CROW	Centrum Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw
DOVA	Decentrale OV-autoriteiten
DSM	digitaal stelsel mobiliteitsdata
EU	Europese Unie
EZK	(ministerie van) Economische Zaken en Klimaat
Faro	Uitvoeringsagenda Faro deel I is een ambitiedocument van én voor de erfgoedzorg in Nederland.
GBO	Gemeenschappelijke Beheer Organisatie
GGA	Gebiedsgerichte aanpak
GLB	gemeenschappelijk landbouwbeleid
HNP	Huis Nederlandse Provincies in Brussel
IBT	interbestuurlijk toezicht
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie
IEC	Interprovinciale Ethische Commissie
IenW	(ministerie van) Infrastructuur en Waterstaat
IKN:	InformatieKaart Natuur
IPLG	Interprovinciaal Programma Landelijk Gebied
ITS	Intelligent Transport System
GS	Gedeputeerde Staten
KB	nationale bibliotheek van Nederland
KIA	kennis- en innovatieagenda's
KpVV	Kennisprogramma Verkeer en Vervoer
KRW	Kaderrichtlijn Water
LAM	Landelijke Aanpak Mobiliteitstransitie
LAN	Landelijk Actieprogramma Netcongestie
LCM	Life Cycle Management
LMS	Leer Management Systeem
LNV	(ministerie van) Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

LNVN	(ministerie van) Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
MKB	midden- en kleinbedrijf
MRB	Motorrijtuigenbelasting
MVO	meerjarenagenda versterking omgevingsveiligheid
NDDF	Nationale Databank Flora en Fauna
NMP	Nationaal Milieuprogramma
NNN	Natuur Netwerk Nederland
NPE	Nationaal Plan Energiesysteem
OCW	(ministerie van) Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OV	openbaar vervoer
PAS	Programma Aanpak Stikstof
P&C	planning & control
P-CER	provinciale circulaire economie rapportage
PFAS	Per- en polyfluoralkylstoffen, door de mens gemaakte stoffen waar zorgen over bestaan
PTAL	Programma Transitie Applicatielandschap
pMIEK	provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat
PPLG	provinciaal programma landelijk gebied
Q&A's	Questions & Answers (antwoorden op veelgestelde vragen)
RenL	Ruimte en Leefomgeving
RDA	Raad voor Dierenaangelegenheden
RES	regionale energiestrategie
RMP's	Regionale Mobiliteitsprogramma's
RNN	Rekenmodule Natuurkwaliteit Natuur Netwerk Nederland
ROB	Raad Openbaar Bestuur
ROM's	regionale ontwikkelingsmaatschappijen
SBI	stimulering bouwimpuls
Seveso	Seveso-bedrijven zijn bedrijven waar men gevaarlijke stoffen produceert, verwerkt, behandelt of opslaat, bijvoorbeeld raffinaderijen, petrochemische ondernemingen, chemische fabrieken, aardoliedepots of opslagplaatsen voor explosieve stoffen. De naam Seveso verwijst naar een gemeente in het noorden van Italië.
SKNL	Subsidie Kwaliteitsimpuls Natuur & Landschap
SMP	Soortenmanagementplan
SNL	Subsidiestelsel Natuur en Landschap
SPN	samenwerkingsverband van Provinciale Ondersteuningsinstellingen voor Openbare Bibliotheken
Spuks	specifieke uitkeringen
SPV	Strategisch Plan Verkeersveiligheid
SVNL	Subsidie Verordening Natuur & Landschap
T&H	Toezicht en Handhaving
UBF	Uitvoering Bestuursakkoord Fietsparkeren
UDO's	Uitvoeringstoetsen Decentrale Overheden
UvW	Unie van Waterschappen
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VOB	Vereniging van Openbare Bibliotheken
VRO	Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening
VTE	vrijtijdseconomie
VTH	vergunningverlening, toezicht en handhaving

WACC	Weighted Average Cost of Capital
WBI	woningbouwimpuls
Wbni	Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen
WBS	water bodem sturend
WCW	Wet collectieve warme
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WP	Wet personenvervoer
ZPW	Zelfstandige Publieke Werkgevers

Interprovinciaal overleg

Gezamenlijke provincies

www.ipo.nl | www.bij12.nl